



САВЕЦКІЯ ПРАФСАЮЗЫ

Напярэдадні XII з'езду прафсаюзаў Беларусі, які нядаўна адбыўся ў Мінску, наш карэспандэнт звярнуўся да сакратара Беларускага рэспубліканскага Савета прафсаюзаў А. П. Абуховіча з просьбай адказаць на некалькі пытанняў.

Што ўяўляюць сабой прафесіянальныя саюзы?

У артыкуле 126 Канстытуцыі СССР гаворыцца, што ў інтарэсах і ў мэтах развіцця самадзейнасці і палітычнай актыўнасці народных мас грамадзянам СССР забяспечваецца права аб'ядноўвацца ў грамадскія арганізацыі. Найбольш масавай беспартыйнай грамадскай арганізацыяй, якая на добраахвотных пачатках аб'ядноўвае рабочых і служачых усіх прафесій без адрознення расы, нацыянальнасці, полу, рэлігійных перакананняў, з'яўляюцца прафесіянальныя саюзы СССР. У сваіх радах яны аб'ядноўваюць 80 мільёнаў рабочых і служачых Саветаў Саюза. Савецкія прафсаюзы арганізуюцца па вытворчаму прынцыпу. Яго сутнасць заключаецца ў тым, што ўсе працуючыя на адным прадпрыемстве аб'ядноўваюцца ў адзін прафсаюз. Напрыклад, на Мінскім аўтамабільным заводзе токары, слесары, механікі, шафёры, канструктары аб'яднаны ў прафсаюз работнікаў машынабудавання. Ёсць у нас прафсаюз работнікаў культуры, медыкаў і іншых.

Гэты прынцып самы эфектыўны. Такім чынам павышаецца адказнасць кожнай прафсаюзнай арганізацыі за работу свайго прадпрыемства, больш зручным становіцца вырашэнне за-

дач, якія стаяць перад пэўнай галіной гаспадаркі.

Як даўно ўзніклі прафесіянальныя саюзы ў Беларусі?

Прафсаюзы ў Беларусі ўзніклі ў перыяд першай рускай рэвалюцыі. Пасля лютаўскай рэвалюцыі 1917 года адбыўся хуткі рост масавых рабочых арганізацый. Яны ўзніклі на прадпрыемствах Мінска, Бабруйска, Оршы, Мазыра, Віцебска, Гомеля, Магілёва і іншых гарадоў. Яны вялі барацьбу за васьмігадзінны рабочы дзень, павелічэнне заробтнай платы, паляпшэнне ўмоў працы. К канцу красавіка 1917 года ў Мінску, Гомелі і Віцебску налічвалася 40 тысяч членаў прафсаюза. Прафсаюзы былі сілай, якая адыграла выключна важную ролю ў барацьбе за перамогу Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Якую ролю адыгрываюць прафесіянальныя саюзы ў нашым паўсядзённым жыцці?

Задачы прафсаюзаў, іх ролю і значэнне ў сацыялістычнай дзяржаве ў свой час вызначыў Ул. І. Ленін. Ён гаварыў, што нашы прафсаюзы — арганізацыя выхаваўчая, арганізацыя абучэння, што гэта школа кіравання, школа гаспадарання, школа камунізма.

З развіццём савецкага грамадства ўзрастае роля прафсаюзаў. Далейшае ўмацаванне іх, павышэнне іх ролі ў жыцці савецкага грамадства — адна з важнейшых умоў паспяховага вырашэння задач камуністычнага будаўніцтва.

Ахарактарызуйце, калі ласка, тыя задачы, тое кола пытанняў, якімі займаюцца прафсаюзы.

Галоўнай і асноўнай задачай

прафсаюзаў з'яўляецца актыўнае прыцягненне самых шырокіх мас працоўных да кіравання гаспадаркай, будаўніцтва новага грамадства. У нас у рэспубліцы яны актыўна ўдзельнічаюць у выпрацоўцы законаў і пастаноў, якія рэгулююць умовы працы рабочых і служачых. Прафсаюзы прымаюць актыўны ўдзел у абмеркаванні планаў развіцця народнай гаспадаркі. Напрыклад, праект пяцігадовага плана развіцця народнай гаспадаркі на 1966—1970 гады ў нашай рэспубліцы абмяркоўваўся на сходах рабочых і служачых, на якіх прысутнічала больш 800 тысяч чалавек. Дзяржплан БССР улічыў унесеныя Беларускім саветам прафсаюзаў прапановы аб павелічэнні ў 1967 годзе вытворчасці тавараў культурна-бытавога прызначэння на 1,5 мільёна рублёў, аб будаўніцтве прафілакторыяў, аб укараненні дэдаткова 32 важных вынаходніцтваў і г. д.

Прафсаюзы не толькі прымаюць непасрэдны ўдзел у вызначэнні задач гаспадарчага і культурнага будаўніцтва, але забяспечваюць іх практычнае выкананне. Яны арганізуюць сацыялістычнае спаборніцтва, калектыўныя дагаворы, кантралююць і накіроўваюць дзейнасць арганізацый вынаходнікаў і рацыяналізатараў, навукова-тэхнічных таварыстваў, творчых аб'яднанняў працоўных.

Прафсаюзы працягваюць пастаянныя клопаты аб паляпшэнні ўмоў працы рабочых і служачых, іх жыллёвага і бытавога абслугоўвання, абараняюць іх эканамічныя і правыя

інтарэсы, калі яны парушаюцца асобнымі гаспадарчымі органамі. Трэба сказаць, што прафсаюзы вядуць вялікую арганізатарскую работу па паляпшэнню ўмоў працы. На гэтыя пярэбы за апошнія пяць год выдаткавана больш 63 мільёнаў рублёў.

Прафсаюзам падначалена сацыяльнае страхаванне і санаторна-курортная справа. Асігнаванні на дзяржаўнае сацыяльнае страхаванне павялічваюцца з году ў год. Бюджэт саўстраха рэспублікі ў 1967 годзе склаў больш 163 мільёнаў. Усе сродкі пайшлі на ўмацаванне здароўя працоўных.

У рэспубліцы ёсць 4 санаторыі, 10 дамоў адпачынку, 5 турыстычных баз, 20 прафілакторыяў.

Прафесіянальныя саюзы забяспечваюць кантроль грамадскасці за выкарыстаннем грамадскіх фондаў спажывання, работай усіх прадпрыемстваў і ўстаноў, якія абслугоўваюць працоўных. Яны займаюцца арганізацыяй культурнага абслугоўвання і адпачынку працоўных, развіццём фізічнай культуры і спорту.

Якія правы маюць члены прафсаюза?

Шырокія народныя масы адносяцца з павагай, любоўю і даверам да сваіх прафсаюзаў, ахвотна ўступаюць у іх рады. Члены прафсаюза карыстаюцца вялікімі правамі. Яны даюць ім магчымасць рабіць уплыў на жыццё ўсёй арганізацыі, кантраляваць яе дзейнасць, неадрэдня ўдзельнічаць у ёй. На агульных сходах усе члены прафсаюза вырашаюць важнейшыя пытанні, звязаныя з жыццём свайго прадпрыемства. Член прафсаюза мае права стаць перад прафсаюзам пытанні, звязаныя з дзейнасцю гаспадарчых органаў, уносіць прапановы па паляпшэнню іх работы, выяўляць недахопы ў вытворчай рабоце, дабівацца іх ліквідацыі. У выпадку парушэння заканадаўства адміністрацыяй член прафсаюза звяр-

таецца за падтрымкай у прафсаюз. Фабрычныя, заводскія і мясцовыя камітэты прымаюць удзел у камісіях, якія разглядаюць працоўныя спрэчкі, абараняюць інтарэсы членаў саюза. Ні адзін рабочы не можа быць звольнены з прадпрыемства па ініцыятыве адміністрацыі без санкцыі фабрычна-заводскага камітэта.

Прафсаюзам належаць тысячы клубаў, палацаў культуры, бібліятэк, санаторыяў, дамоў адпачынку, стадыёнаў.

— Раскажыце, якія пытанні прафсаюзнага жыцця разглядаюцца на XII з'ездзе.

Усе органы кіравання ў савецкіх прафсаюзах выбарныя. Выбіраць і быць абраным можа кожны член саюза. І вышэйшыя органы кіравання, такія, як напрыклад, рэспубліканскі савет прафсаюзаў, і мясцовыя камітэты праз пэўныя адрэзкі часу перавыбіраюцца. Перад гэтым кіраўнікі прафсаюзаў выступаюць са справаздачамі, іх дзейнасць абмяркоўваецца.

XII з'езд прафсаюзаў Беларусі падаеў вынікі вялікай работы арганізацый за апошнія чатыры гады. За гэты перыяд амаль да 3 мільёнаў узрасла колькасць членаў прафсаюзаў у БССР. З кожным годам палляпшаецца жыллёва-бытавое абслугоўванне насельніцтва, павялічваецца колькасць мерапрыемстваў і асігнаванні на ахову працы і аздараўленне ўмоў працы, павялічваецца бюджэт дзяржаўнага сацыяльнага страхавання, расце колькасць прафілакторыяў, санаторыяў, дамоў адпачынку, павялічваецца асігнаванні на культурна-масавую работу, пазашкольную работу сярод дзяцей, развіццё турызму, спорту.

У будучым работа беларускіх прафсаюзаў будзе ісці ў тым жа кірунку. Самы галоўны іх клопат аб дабрабыце чалавека, аб яго спакойным, зручным, забяспечаным жыцці.

НА ЗДЫМКАХ: у прафілакторыі завода «Гомсельмаш».

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Недавно в Белоруссии прошел XII съезд профсоюзов. Накануне этого события наш корреспондент обратился к секретарю республиканского Совета профсоюзов А. П. Обуховичу с просьбой ответить на несколько вопросов. Обухович рассказал о том, что профсоюзы в Белоруссии возникли в период первой русской революции 1905—1907 годов, сыграли большую роль в борьбе за победу Октябрьской революции. С развитием советского общества их роль постоянно возрастает. Профсоюзы в нашей стране привлекают широкие народные массы к управлению государством, проявляют заботу об улучшении условий труда и быта рабочих и служащих, защищают их экономические права и интересы, если они нарушаются отдельными хозяйственными органами. Профсоюзам подчинено социальное страхование и санаторно-курортное дело. («САВЕЦКІЯ ПРАФСАЮЗЫ»).



22 студзеня ў Мінску адбылася трэцяя сесія Вярхоўнага Савета Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі сёмага склікання. На сесіі была прынята пастанова аб выбарні

Старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Сяргея Осіпавіча Прытыцкага.

С. О. Прытыцкі нарадзіўся ў 1913 годзе ў вёсцы Гаркавічы Гродзенскай вобласці ў сям'і селяніна-бедняка.

Працоўную дзейнасць ва ўмовах буржуазнай Польшчы С. О. Прытыцкі пачаў падлеткам. Цяжкая доля падзёншчыка, батрака ў кулакоў і памешчыкаў рана прывяла яго на шлях рэвалюцыйнай барацьбы.

У 1931 годзе С. О. Прытыцкі ўступіў у Камуністычны Саюз Моладзі Заходняй Беларусі і быў на кіруючай падпольнай камсамольскай рабоце.

У 1936 годзе С. О. Прытыцкі за рэвалюцыйную дзейнасць судом буржуазнай Польшчы быў прыгавораны да пакарання смерцю, але, дзякуючы актыўнаму выступленню ў яго абарону працоўных Заходняй Беларусі, Заходняй Украіны,

Польшчы, Савецкага Саюза і іншых краін, пакаранне смерцю было заменена пажыццёвым цяжкім турэмным зняволеннем.

У польскіх турмах С. О. Прытыцкі прасядзеў з 1936 года да дня вызвалення Заходняй Беларусі Савецкай Арміяй. Пасля вызвалення Заходняй Беларусі С. О. Прытыцкі працаваў намеснікам старшынёй Беларастоцкага аблвыканкома.

У пачатку Вялікай Айчыннай вайны С. О. Прытыцкі знаходзіўся ў распрадзёжні ЦК Кампартыі Беларусі. З 1942 па 1944 год працаваў другім сакратаром ЦК ЛКСМ Беларусі, прымаў актыўны ўдзел у партызанскім руху. З 1944 па 1945 год быў намеснікам і начальнікам Польскага штаба партызанскага руху.

У пасляваенны перыяд С. О. Прытыцкі знаходзіўся на кіруючай партыйнай рабоце: быў першым сакратаром Гродзенскага абкома

КПБ, намеснікам загадчыка аддзела партыйных органаў ЦК КП Беларусі, з 1953 — першым сакратаром Баранавіцкага, Маладзечанскага і Мінскага абкомаў партыі.

З 1962 года С. О. Прытыцкі працаваў сакратаром ЦК КП Беларусі, намеснікам Старшынёй Савета Міністраў БССР, старшынёй Камітэта партыйна-дзяржаўнага кантролю ЦК КП Беларусі і Савета Міністраў БССР. З 1965 года — сакратар ЦК КП Беларусі.

С. О. Прытыцкі на XXIII з'ездзе КПСС выбран членам ЦК КПСС. З'яўляецца членам Бюро ЦК КП Беларусі, дэпутатам Вярхоўнага Савета СССР, дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР. Узнагароджаны чатырма ордэнамі Леніна, двума ордэнамі Чырвонага Сцяга і медалямі.

Намеснікам Старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР абраны Іван Фролавіч Клімаў.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

ГИГАНТ БУДАЎНІЧАЙ ІНДУСТРЫІ

На ўсходзе Баранавіч расце гігант будаўнічай індустрыі — камбінат зборных жалезабетонных канструкцый. Дзяржаўная камісія прыняла пускавы комплекс першай чаргі прадпрыемства, разлічаны на выпуск 100 тысяч кубаметраў зборнага жалезабетону ў год.

У эксплуатацыю здадзены чатыры пралёты велізарнага будынка галоўнага корпуса, даўжыня якога перавышае кіламетр. Уступілі ў строй таксама бетоназмяшалыні цэх, кампрэсарная, транспартныя галерэі і іншыя аб'екты.

Гэта трыццатае прамысловое прадпрыемства горада. Цяпер тут працуюць заводы аўтамабільных агрэгатаў і зборных жалезабетонных канструкцый, станкапрылад, швейнай, трыкатажнай і абутковай фабрыкі, некалькі прадпрыемстваў харчовай прамысловасці. Завяршаецца будаўніцтва буйнейшага ў Еўропе баваўнянага камбіната.

У МІНСКІХ ВІНАРОБАУ

Мінскія вінаробы распрацавалі рэцэптуру трох новых марак пладавагадных він, умоўна названых «Несцерка», «Алёнка» і «Эра». Букеты гэтых лёгкіх напіткаў складае водар пладоў і ягад беларускіх садоў і гарадоў. У іх не будзе дададзена ні кроплі спірту — невялікую моцнасць вінам надаць натуральнае бражэнне сокаў.

Прадукцыя Мінскага завода пладавагадных він карыстаецца вядомасцю далёка за межамі Беларусі. Спецыялісты і знаўцы тонкасцей вінаробства не аднойчы адзначалі яе высокую якасць. Нядаўна на прадпрыемства прыйшло паведамленне аб тым, што экспанаваныя на ВДНГ віны — «Мінскае янтарнае», «Юбілейнае» і «Нарач» атрымалі Дыплом другой ступені.

ДЫПЛОМНЫЯ ПРАЕКТЫ РАБОЧЫХ

465 мінскіх чыгуначнікаў вучацца завочна ў транспартных інстытутах. Многія з іх сёлета атрымаюць вышэйшую адукацыю. Рытууюцца да абароны дыпломных праектаў токар вагоннарамоннага завода Раман Зяец, табельшчыца вагоннага дэпо Тамара Сабалеўская, аператар Упраўлення Беларускай чыгункі Ларыса Яшкіна і іншыя.

НА ТРОХ МОВАХ

Выдавецтва «Беларусь» выпусціла ў свет цікавы фотаальбом пра жыццё нашай рэспублікі пад назвай «Беларусь». Ён выдадзены на трох мовах — беларускай, рускай і англійскай.

У альбоме выкарыстаны фотаздымкі С. Ананкі, В. Бара-

ноўскага, Г. Беліцкага, П. Захаранкі, І. Змітровіча, А. Перахода, М. Мінковіча і іншых.

Пісьменнік Раман Сабаленка напісаў да фотаздымкаў разгорнуты тэкст.

АПАРАТЫ ДЛЯ НАНЯСЕННЯ ПАЛІМЕРАУ

Пакрыццё тонкім палімерным слоём металічных канструкцый і дэталей надае ім антыкарызійныя, антыфрыкцыйныя, дыэлектрычныя, а то і проста дэкаратыўныя ўласцівасці.

Вучоныя прапанавалі шмат спосабаў нанясення такіх пакрыццяў і ўстаноў для гэтага. Самымі ўдалымі з іх аказаліся спосабы і ўстаноўкі, распрацаваныя ў аддзеле механікі палімераў Акадэміі навук БССР. Частка з іх запатэнтавана ў Амерыцы, Англіі, ФРГ і іншых краінах.

БЕЛАРУСЬ НА МАСКОЎСКИМ КІРМАШЫ

Адзін з павільёнаў маскоўскага парка «Сакольнікі» вось ужо другі месяц з'яўляецца месцам міжрэспубліканскіх аптовых кірмашоў па продажы розных тавараў для насельніцтва. Тут прайшлі кірмашы па продажы абутку, гаспадарчых тавараў, галантарэйна-скураных і канцылярскіх вырабаў, у якіх прыняла ўдзел Беларусь.

Рэспубліка паказвае шырокі

асартымент швейных і трыкатажна-панчошных вырабаў. Прыцягвае ўвагу адзін з віцебскай швейнай фабрыкі «Сцяг індустрыялізацыі», Аршанскай швейнай фабрыкі, Магілёўскай швейнай фабрыкі імя Валадарскага, Баранавіцкай швейнай фабрыкі, швейнага аб'яднання «Камінтэрн» (г. Гомель), Жлобінскай і Гродзенскай швейных фабрык, швейнага аб'яднання імя Крупскай (г. Мінск), Брэсцкай панчошнай фабрыкі, Мінскай трыкатажнай фабрыкі «Прагрэс» і іншых. Беларускі трыкатаж, жаночую бялізну, дзіцячае адзенне ў вялікіх колькасцях купляюць Расійская Федэрацыя, Казахстан, Малдавія, Узбекістан, Таджыкістан, Грузія...

Беларусь не толькі прадае, але і купляе: футру — у прыбалтыйцаў, жаночыя і мужчынскія галаўныя ўборы — у ленинградцаў і многае іншае.

НА МІЖНАРОДНЫ АУКЦЫЁН

Гродзенская звераводчая гаспадарка адправіла на Ленінградскую базу «Саюзушніна» больш 9 тысяч шкурак норкі цёмна-карычневага, чорнага, серабрыста-блакітнага колераў. Уся пушніна прызнана выдатнай і адабрана для міжнароднага аукцыёна.

Сёлета гаспадарка амаль у два разы павялічыла вырощванне норак. Выведзена доб-

рае племянное пагалоўе, завезены зваркі парод, футра якіх карыстаецца вялікім попытам на міжнародным рынку. Будуецца новыя гаспадарчыя памяшканні.

ДЫПЛАМАТЫ НА КНІЖНАЙ ВЫСТАЎЦЫ

Па запрашэнню Міністэрства замежных спраў СССР выстаўку «Кнігі юбілейнага года» наведвалі супрацоўнікі пасольстваў каля 40 дзяржаў, акрэдытаваных у Маскве. Старшыня Камітэта па друку пры Савецкім Міністраў СССР Н. Міхайлаў расказаў гасцям аб поспехах кнігавыдавецкай справы ў нашай краіне. СССР — буйнейшы выдавец свету. У нас штогод выходзіць больш 70 тысяч назваў кніг і брашур тыражом 1 200 мільёнаў экзэмпляраў.

Дыпламаты з цікавасцю азнаёміліся з экспазіцыяй выстаўкі, на якой прадстаўлена 1 200 выданняў.

«НАШ СВЕТ І МЫ»

У сталіцы Фінляндыі выйшаў першы нумар часопіса «Наш свет і мы». Новы часопіс — орган грамадскасці дзвюх краін. Яго мэта — садзейнічаць далейшаму збліжэнню фінскага і савецкага народаў, знаёміць народ дружалюбнай Фінляндыі з працай, жыццём і культурай савецкіх людзей, актыўна выступаць у абарону міру за супрацоўніцтва паміж краінамі.



Гэты здымак зроблен на Брэсцкім дывановым камбінаце. Ля станка — Алена КАЛУПАНОВІЧ. Фота А. САСІНОЎСКАГА.



Мінскі маторны завод. На здымку: майстар змены экспертнага ўчастка Ігар ЛІСІЧКІН і слесар Анатоль КАРОЛЬ.

ДЗЕЦІ ЎДАВЫ

У Станіслава Гапоненка нечакана памёр муж. Яна засталася з трыма дзецьмі. Старэйшаму было сем гадоў, самаму меншаму ішоў трыці. Калгас дапамагаў жанчыне матэрыяльна, людзі падтрымлівалі добрым словам.

Праз некаторы час Станіслава Адамаўна з палыводчай брыгады перайшла на ферму, стала перадавой даяркай. Аднавяскоўцы абралі яе дэпутатам сельскага Савета.

Дзеці павырасталі. Самы старэйшы, Аляксандр, закончыў Рудакоўскае сельскае прафесіянальна-тэхнічнае вучылішча, працуе экскаватаршчыкам, заканчвае дзесяцігодку, марыць аб інстытуце. Люда і Мікалай вучацца ў сярэдняй школе. Настаўнікі дзякуюць Станіславу Адамаўне за добрае выхаванне дзяцей.

М. ЦІШКОУ.

Хойніцкі р-н.

БОЛЬШ

200 ЗАВОЧНІКАЎ

83 сельскія працаўнікі раёна нядаўна паспяхова здалі экзамены ў Лужанскі, Бігосаўскі і Гаралоцкі тэхікумы, сталі завочнікамі. Паступілі завочна вучыцца звенявія на лью Аліна Быстрова і Зоя Спірыдовіч, даярка Любоў Казлоўская, брыгадзір Канстанцін Антанавіч і многія іншыя. Цяпер у сельскагаспадарчых тэхнікумах і вно завочна вучацца больш 200 працаўнікоў сяла Талачыншчыны.

А. МАЗУР.

ЛЕПШЫ Ў РАЁНЕ

Дырэкцыя саўгаса «Рэканструктар» Талачынскага раёна набыла інструменты для духавога аркестра.

— Добрая справа, — гаварылі рабочыя, — толькі невядома, хто на іх будзе іграць.

Аматары музыкі знайшліся. Пад кіраўніцтвам Пятра Семянюка яны хутка асвоілі новыя інструменты. Цяпер духавы аркестр саўгаса адзін з лепшых у раёне.

Вялікай папулярнасцю на сяле карыстаюцца духавыя аркестры калгасаў імя Дзімітравы, «XVIII партз'езд», «Перамога» і іншых гаспадарак раёна.

М. АЛЯКСЕЕУ.

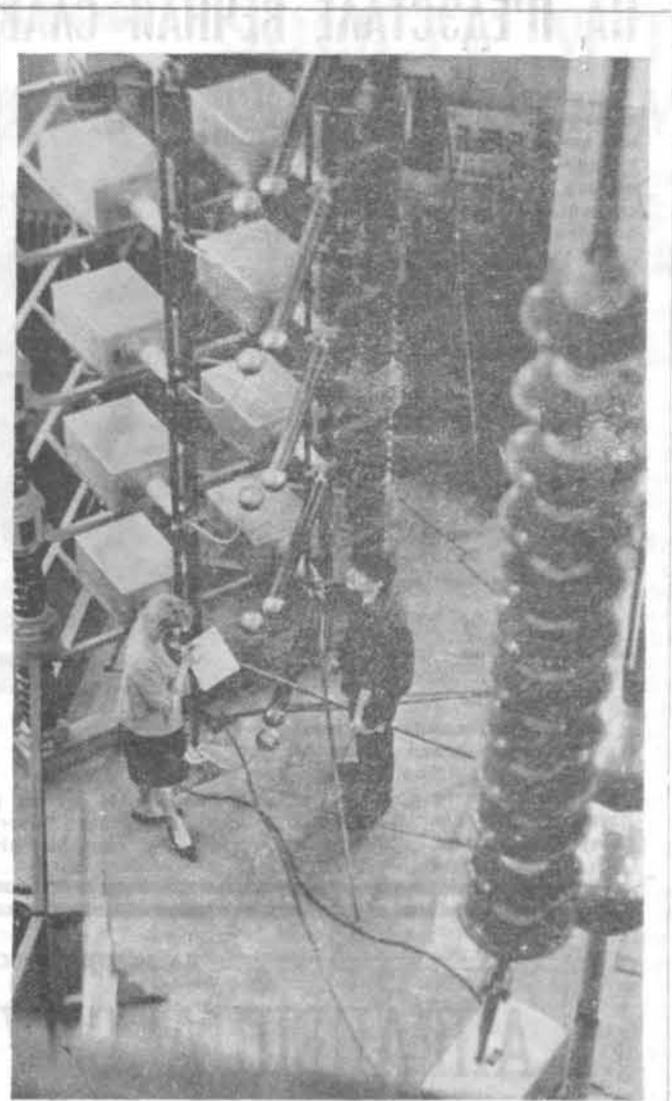
ІДЗЕ БУДАЎНІЦТВА

Вялікае культурна-бытавое будаўніцтва вядзецца ў вёсцы Бродніца Іванаўскага раёна. У 1967 годзе, напрыклад, здадзена ў эксплуатацыю дзве лазні (в. Суловы і в. Бродніца) з цэнтральным ацяпленнем.

Акрамя таго, у мінулым годзе здадзены ў эксплуатацыю два дзвюхкватэрныя дамы, магазін-сталовая. Заканчваецца будаўніцтва катэры саўгаса і 8-кватэрнага жыллага дома.

Вялікае будаўніцтва намечана ў саўгасе ў 1968 годзе. Яшчэ два васьмікватэрныя дамы будуць узведзены на цэнтральнай сядзібе, у вёсцы Рыловічы — клуб. Пачнецца будаўніцтва дома культуры на 360 месц, а на 10-гектарнай плошчы на тэрыторыі брыгады Якша — Суловы будзе выкапан плавальны басейн.

А. ШВАБ.



Беларускі політэхнічны інстытут. У будучых энергетыкаў. Фота А. КАЛЯДЫ.

ДАКУМЕНТЫ СВЕДЧАЦЬ

Створаная ў выніку Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі маладая Савецкая дзяржава на першых кроках свайго існавання падверглася суровым выпрабаванням. У цяжкія гады грамадзянскай вайны і іншаземнай ваеннай інтэрвенцыі народ здолеў адстаяць заваёвы Кастрычніка, незалежнасць першай у свеце краіны Савятаў. Гэта было нялёгка, але Савецкая рэспубліка выстаяла, перамагла ў гэтай жорсткай барацьбе дзякуючы згуртаванасці і дружбе народаў.

Вялікую цікавасць прадстаўляюць дакументы, выяўленыя ў дзяржаўных архівах рэспублікі. Яны раскажваюць аб брацкай узаемадапамозе рускага і беларускага народаў у першыя гады Савецкай улады. 21 студзеня 1919 года Камісарыят харчавання Беларусі, «...заслухаўшы даклад аб харчовым становішчы Масквы і Петраграда», аддаў распараджэнне «...у спешным парадку нарыхтаваць 50 вагонаў бульбы і іншых прадуктаў да 5 вагонаў для адпраўкі ў Маскву і Петраград. Адправіць некалькі вагонаў хлеба для дзяцей Масквы».

Закончылася грамадзянская вайна, але становішча Беларусі было вельмі цяжкім. Больш палавіны фабрык і заводаў было знішчана, а тых, што засталіся, стаялі з-за адсутнасці сыравіны і паліва. Была разбурана і сельская гаспадарка рэспублікі, знішчаны цэлы рад вёсак і мястэчак, зменшылася колькасць жывёлы, скараціліся пасяўныя плошчы, знізілася ўрадлівасць.

У гэты час вялікую дапамогу беларусам аказаў рускі народ. 15 снежня 1920 года газета «Звязда» паведамляе:

«З Смаленска атрымана для Мінска чатыры вагоны жыта, тысяча пудоў мяса і 400 пудоў масла. Усе прадукты будуць размеркаваны ў першую

чаргу паміж шпіталямі, прытулкамі і дзіцячымі дамамі. Для Слуцка і Мазыра атрымана з Смаленска 5 вагонаў солі, для Бабруйска — 7 і для Ігумена — 4 вагоны».

У лютым 1921 года было «...прывезена для ўдарных заводаў горада Мінска наступнае: 30 пар валёнак, 10 пар жаночых чаравік, 40 зімовых шапак, 50 пар бялізны, 15 пар рукавіц, 100 пар пальчаткаў, 15 пар галёш, 50 пар драўляных чаравікаў, 3 касцюмы «інтэрнацыянал», 8 куртак, 15 брызентавых паліто і 18 пудоў мыла». Была выдзелена камісія, «...якой было даручана размеркаваць прывезенае адзенне так, каб кожнаму працуючаму на прадпрыемстве дасталася хоць бы адна з названых рэчаў».

У канцы лютага Наркамат харчавання Беларусі атрымаў чатыры вагоны мануфактуры, якая была размеркавана сярод сельскага насельніцтва рэспублікі і рабочых горада Мінска.

Набліжалася вясна. Сяляне рыхтаваліся да палывых работ. Трэба было расшыраць пасяўныя плошчы, аднак не хапала сямян, земляробчага інвентару. І тут на дапамогу Беларусі прыйшла Расійская рэспубліка. Да нас ішлі чыгуначныя саставы з насеннем жыта, пшаніцы, ячмяню, канопаў і льну, кармавых траў і іншых культур, сельскагаспадарчымі машынамі і інструментамі.

«22 красавіка 1921 года, у Маскве пагружана і адпраўлена для Беларусі 25 тысяч пудоў жалеза, 42 пудоў зуб'ёў для барон і 350 пудоў кавальскіх і сясарных інструментаў. На петраградскіх заводах адбываецца пагрузка 25 тысяч кос і 20 тысяч зуб'ёў для барон... Атрымана з Масквы і падлягае размеркаванню 400 камплектаў збруі».

«19 мая 1921 года. Зямельным аддзелам атрымана з цэнтра новая партыя плугоў — 100 штук

і 309 пудоў агароднага насення. Чакаецца атрыманне 17 тысяч пудоў бульбы, тысячы пудоў солі, малацілак, ваялак».

Атрыманні з Расіі сельскагаспадарчыя машыны і абсталяванне размяркоўваліся па пракатных пунктах, а таксама выдаваліся калгасам і саўгасам. Вялікую дапамогу аказала Масква Беларусі і ў фінансаванні яе культурных патрэб. 7 сакавіка 1921 года на пасяджэнні Савета знешняга гандлю РСФСР была прынята пастанова задаволіць заяўку Народнага Камісарыята асветы Беларусі «для друкавання кніг на беларускай, польскай і яўрэйскай мовах у памеры 20 мільёнаў рублёў».

У ліпені Народны Камісарыят асветы РСФСР адкрыў Беларусі крэдыт у 256 мільёнаў рублёў на прафесійна-тэхнічную адукацыю ў рэспубліцы.

У выніку засухі і неўраджаю летам 1921 года годад ахаліў губерні Паводжа і Паўднёвага Усходу краіны. Як родных прыняла Беларусь дзяцей з галадаючых губерняў, уладкавала іх у дзіцячых дамах, інтэрнатах, накарміла, апранула.

Насельніцтва галадаючых раёнаў высока ацаніла дапамогу беларускага народа. Аб гэтым сведчаць водгукі, пісьмы, тэлеграмы.

«Грамадзяне Трымельсфлорфскага хутарскага Савета ад імя 500 чалавек дзякуюць працоўным Гомельскай губерні за братэрскую любоў у адносінах да галадаючых працоўных сялян. Савецкая ўлада забяспечыла нас насеннем, за што мы, сяляне, прыносім глыбокую ўдзячнасць».

На зары існавання Савецкай дзяржавы зарадзілася дружба народаў нашай краіны. У жорсткіх бітвах гартавалася яна і машына, расцвітала ў гады мірнай працы. У гэтай дружбе сіла нашай дзяржавы.

Л. ЯШЭНКА.

ПСІХОЛАГІ НА САВЕЦКІХ ПРАДПРЫЕМСТВАХ

На нядаўняй сесіі вышэйшага заканадаўчага органа рэспублікі — Вярхоўнага Савета БССР адзначалася, што бурнае развіццё тэхнічнага прагрэсу, які прадугледжваецца новым эканамічным планам, патрабуе ўдасканалення навуковых і сацыялагічных даследаванняў непасрэдна на вытворчасці. Многія кіраўнікі беларускіх прамысловых прадпрыемстваў, у прыватнасці, лічаць, што сучасная навуковая арганізацыя працы стала проста немагчымай без удзелу... псіхолога. Іх будучы цяпер запрашаюць супрацоўнічаць у канструктарскіх і эканамічных бюро, дадуць ім уплывовыя пася-

ды ў органах планавання. Сацыялагічная лабараторыя, створаная пры Беларускім дзяржаўным універсітэце імя Леніна, у хуткім часе наладзіць падрыхтоўку спецыялістаў-псіхологаў, якія добра ведаюць спецыфіку сучаснай прамысловай вытворчасці.

Чаму менавіта зараз, калі на заводах і фабрыках узмоцненымі тэмпамі ўкараняецца аўтаматызацыя, а індывідуальнае майстэрства рабочых, здавалася б, адыходзіць на другі план, працягваецца такая цікавасць да псіхологаў? Можна, яны павінны псіхалагічна падрыхтаваць рабочых да новых мета-

даў працы, каб умела выкарыстаць індывідуальныя магчымасці людзей у інтэрэсах павышэння інтэнсіфікацыі вытворчасці? Не, сутнасць справы зусім у іншым. Псіхологі на савецкіх прадпрыемствах патрэбны не для таго, каб тонка рабіць уплыў на рабочых. Наадварот, іх абавязак, вобразна кажучы, падстроіць вытворчы працэс пад індывідуальныя псіхалагічныя асаблівасці работнікаў.

Такі падыход дазваляе палярэзіць, у прыватнасці, няправільны выбар спецыяльнасці, перш за ўсё, маладымі людзьмі. Што адбываецца з чалавекам, калі прафесія не падабаецца? Ён становіцца раўнадушым, бо працаваць яму сумна. Неахайна выконвае свае абавязкі, дапускае брак, тым самым наносячы шкоду вытворчасці. Натуральна, сам мала зарабляе. Прафсаюзныя арганізацыі савецкіх прадпрыемстваў вельмі прыдзірліва ставяцца да тэхнікі бяспекі, таму няшчасныя выпадкі на вытвор-

часці ў нас зведзены да мінімуму. Але палавіна гэтага мінімуму, як паказвае аналіз, у канчатковым выніку звязана з тым, што работнік абьякавы ў працы, бо прафесія яму не па душы.

Якімі ж шляхамі псіхологі могуць садзейнічаць таму, каб рабочы чалавек лепш праяўляў свае індывідуальныя здольнасці? Трэба сказаць, што ў гэтай справе ў нашай краіне ўжо накоплен пэўны вопыт. Інжынеры-псіхологі, уведзеныя ў штаты раду прадпрыемстваў Масквы, Рыгі і іншых гарадоў, складаюць так званыя прафесіяграмы — гэта значыць дыяграмы спецыфічна-псіхалагічных і фізіялагічных якасцей, якія неабходна мець чалавеку, каб выконваць тую ці іншую работу. Такім чынам, той, хто паступае на прадпрыемства, азнаёміўшыся з гэтым пералікам, можа гранічна ўявіць сабе, якую работу яму давядзецца выконваць, і вырашыць, ці адпавядае яна яго жаданню і схільнасцям.

Але гэта толькі адзін бок справы. Маючы такія вострыя прафесіяграмы, інжынеры і тэхнолагі, у сваю чаргу, могуць бачыць, у якой меры прапанаваная імі схема вытворчасці адпавядае магчымасцям рабочых і ці не патрабуе яна залішніх фізічных намаганняў, празмернай увагі і пільнасці.

Улічваючы ўсё гэта, можна своечасова ўносіць пэўныя змены і ўдасканаленні ў тэхналагічныя працэсы. Адначасова парадкі псіхологаў могуць быць вельмі карыснымі і ва ўдасканаленні прафесіянальнага навучання. (На нашых прадпрыемствах штогод на спецыяльных курсах бясплатна павышаюць сваю кваліфікацыю дзесяткі тысяч рабочых).

Карацей кажучы, псіхолог на савецкім прадпрыемстве, перш за ўсё, будзе садзейнічаць развіццю індывідуальнасці рабочага і тым самым ствараць лепшыя ўмовы для яго вытворчай дзейнасці.

П. СУДАКОУ.

НА П'ЕДЭСТАЛЕ ВЕЧНАЙ СЛАВЫ

Мужнасць і гераізм савецкіх людзей у гады Вялікай Айчыннай вайны да гэтага часу з'яўляецца адной з вядучых тэм нашага мастацтва. Беларускія скульптары стварылі серыю помнікаў-манументаў, якія будуць устаноўлены на месцах баявой славы, а таксама на месцах спаленых вёсак і былых канцлагераў.

На возеры Палік, у легендарным партызанскім краі, летам 1967 года ўстаноўлена скульптура партызана-сейбіта работы Паўла Цомпеля (здымак 1). Шырока і ўпэўнена крочыць ён па зямлі, гаспадаром і абаронцай якой з'яўляецца.

Вобраз адважнай любанскай партызанкі Фені Конанавай стварыў Уладзімір Ананька (здымак 2).

На здымку 3 — скульптура «Бацька» (аўтар Барыс Іванцеў). Яна ўстаноўлена таксама на Любаншчыне.

Увекавечылі памяць загінуўшых на франтах землякоў калгаснікі арцелі імя 17-га верасня Нясвіжскага раёна. Нядаўна тут быў адкрыт помнік воіну-вызваліцелю, зроблены



скульптарам Васілём Палічюком (здымак 4).

Помнікі-манументы пастаўлены ў Барысаве, Талачыне, Мядзелі, у калгасе «Камуніст»



Старадарожскага раёна, саўгасе імя Мічурына на Чэрвеньшчыне, саўгасе «Дружба» Свіслацкага раёна і многіх іншых гарадах і вёсках гераічнай беларускай зямлі.

Д. МАСЛАУ.



ДА 50-ГОДДЗЯ БССР

І АПРАНЕЦЦА СЛУЧ У ГРАНІТ...

Я не быў у Слуцку гадоў пяць. Ехаў у аўтобусе і прыглядваў сабе акуратныя драўляныя дамкі, што хаваюцца ў пышных кронах разгалістых яблынь, старую гасцініцу, таксама драўляную, дзе спыняўся ў час камандзіровак. Але вось і Слуцк. Аўтобус зварочвае з Мінскай шашы на стары Варшаўскі тракт і коціць проста ў цэнтр горада. Я ўглядаюся ў яго вуліцы і пачынаю лыпаць вачыма. Не магу амаль нічога пазнаць. Галоўная магістраль горада — вуліца Леніна — быццам падалася ў бакі, пашырэла і выцягнулася ўверх. Не відаць ужо на ёй аднапавярховых хатак, замест іх — белыя цагляныя гмахі. Злева прамільны кінатэатр «Цэнтральны» і вялікі гаспадаром, справа высіцца таксама нейкі зграбны будынак. Праз акно аўтобуса паспеў прачытаць: «Гасцініца «Слуцк». Дык вось дзе мне сёння прыдзецца спыніцца!

Я сышоў з аўтобуса і пачаў шукаць той вуліцы, дзе раней была гасцініца. І не знайшоў. Ад яе засталася толькі назва — імя Валадарскага. А вуліца зусім новая, падобная на праспект. На рагу яе — будынак сучаснай архітэктуры. Амаль увесь фасад са шкла. На ім — вялізныя памерам гадзіннік. Будынак гэты — раённый вузел сувязі — горадскі случчан. І сапраўды — вачэй не адвесці. Такі гмах упрыгожыў бы любую сталіцу, не толькі раённый гарадок.

Вуліца Валадарскага бяжыць па мосце праз Случ да Навадворцаў. Мінае фабрыку мастацкіх вырабаў, маслазавод. Насупраць фабрыкі калісці і знаходзілася старая гасцініца, а побач з ёю яшчэ некалькі драўляных ні то дамоў ні то баракаў. А цяпер на іх месцы вялізны, крыху прыплюшчаны гмах з белай цэглы з шырокімі вітрынамі. Не, нічога пазнаць не магу.

— А прыедзеце праз пару год і зноў не пазнаеце наш Слуцк, бо ўбачыце многа новага, — гаворыць старшыня гарадскога Савета Мікалай Ласцік.

Даволі нахадзіўшыся па го-

радзе і налюбаваўшыся прыгожымі новымі вуліцамі, я рашыў запісаць сёе-тое ў бланкот і зайшоў да мэра горада.

— Слуцк такім стаў за апошнія 5—7 гадоў, — працягваў Ласцік. — Менавіта ў гэты час узнялі мы буйны цукровы завод, многія адміністрацыйныя і жылковыя будынкі. Горад пашырыў свае граніцы. Цяпер у яго межах — 17 былых калгасных вуліц.

Галоўны клопат мэра Слуцка і ўсяго гарадскога Савета — забеспячэнне людзей жыллем. І гэтая праблема вырашаецца тут даволі паспяхова. Штогод гарсавет выдае 140 ордэраў на новыя кватэры. Акрамя таго, жылыя дамы будуць для сваіх рабочых, інжынераў прамысловых прадпрыемстваў — цукровы, льнозавод, будаўнічыя арганізацыі. Для такога горада, як Слуцк, дзе насельніцтва нямногім больш 30 тысяч, гэта няблага. Да таго ж, як правіла, кожны год уступае ў строй адзін 70—80-кватэрны дом, пабудаваны кааператыўным спосабам, плюс дамы індывідуальных забудовшчыкаў.

Але прыватнае будаўніцтва з кожным годам памяншаецца. Як кажуць, не модна гэта ў наш час. Амаль кожны імкнецца атрымаць кватэру ад гарсавета, завода, дзе працуе, або пабудавать за свае грошы ў кааператыве.

Колішні правінцыяльны гарадок Слуцк становіцца буйным індустрыяльным цэнтрам. У канцы мінулага года дзяржаўная камісія падпісала акт аб прыёме ў эксплуатацыю другой чаргі цукровага завода — рафінаднага цэха. З вясені на прылаўках нашых магазінаў з'явіцца случкі рафінад.

Вялікая рэканструкцыя ідзе на мэблевай фабрыцы. Гэтае прадпрыемства значна пашырае свае вытворчыя плошчы. Для параўнання назаву дзве лічбы: 500 тысяч і 10 мільянаў. 500 тысяч рублёў — гэта аб'ём прадукцыі ў грашовым вылічэнні, якога фабрыка дасягнула летась. 10 мільянаў рублёў — на такую суму дадуць случкія мэблеўшчыкі вырабаў пасля завяршэння рэканструкцыі.

Са словам Слуцк, бадай, перш за ўсё асацыіруюцца славутыя случкія паясы. Гэта старажытнае рамясто не забыта і ў нашы дні. Толькі цяпер яно атрымоўвае належную індустрыяльную базу. Фабрыка мастацкіх вырабаў, дзе кладуць на палатно дзівосныя ўзоры случкія ткачыкі, хутка атрымае новы вытворчы корпус. Гэта будзе чатырохпавярховы гмах, абсталяваны сучаснымі машынамі і механізмамі.

У блэйшы год-два будуць пабудаваны буйны мясакамбінат, праектуецца ўзвядзенне піўзавода, пашыраецца аўтарамонтны завод. Гэта што датычыць прамысловага аблічча горада.

Але гарадскія ўлады дбаюць не толькі аб тым, каб людзям было дзе працаваць, яны думаюць і аб тым, дзе і як случчане могуць правесці свой вольны час. У Слуцку ёсць шмат культурных устаноў — кінатэатры, палац культуры, рабочыя клубы. Неўзабаве адчыніць свае дзверы перад чытачамі новая бібліятэка. Яе фонд будзе налічваць 500 тысяч тамоў кніг. Тры чытальныя залы, хатні абанемент, відаць, у значнай меры задаволяць прагных да кніжак случчан.

На сродкі прамысловых прадпрыемстваў горада будзе створана вялікі басейн для пльмуноў. Гэта будзе добры падарунак не толькі для спартсменаў горада, але і для ўсіх, хто любіць пасля рабочага дня паплаваць гадзіну-другую.

Зменіць сваё аблічча і рака Случ, якая працякае праз горад. У гарсавете даўно наважваліся зрабіць яе месцам адпачынку жыхароў Слуцка. Цяпер ужо складзены праект. Рака пашырыць рэчышча, апрагнеца ў граніт, а берэгі яе будуць ператвораны ў прасторныя пясчаныя пляжы. Каб усё лета Случ не мялела, будуць тры шлюзы. Гэта будзе зручнае месца адпачынку.

...Калі мне давядзецца зноў пабываць у Слуцку, не ведаю. Але ўяўляю сабе, як, уязджаючы ў горад, зноў буду здзіўлены яго навіной. Першым сустрэне мяне вялізны дзевяціпавярховы дом непаладэк ад кінатэатра «Цэнтральны». Такі дом праектуецца пабудавать у хуткім часе — першы высотны будынак у горадзе над Слуцку. А там, глядзіш, з'явіцца яшчэ штосьці новае. Слуцкія будаўнікі не траціць часу. Яны мяняюць аблічча старажытнага горада, надаюць яму сучасны каларыт.

ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ ДАВЕДАЎСЯ ПРА СЯБРА

Прачытайшы ў № 45 карэспандэнцыю Ул. Бегуна «Чалавек і Радзіма», я вельмі здзіўся і ўзрадаваўся. Дык гэта пра маю родную старонку і пра школьнага сябра Осіпа Булая! Як я быў тады рады даведацца хаця праз газету аб жыцці майго старога сябра!

Канада.

Н. АПЛЕВІЧ.

ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ МАЁ СВЯТА

Я нарадзілася і да 14 год жыла на хутары Змень Драгічскага раёна Брэсцкай вобласці. У 1942 годзе мяне, яшчэ дзяўчынку, адарвалі ад маці, ад родных і павезлі ў Германію. Там прымуслі працаваць на фабрыцы. Зазнала я голад і холад гора і пакуты. Многія з нашых людзей не вытрымалі такога жыцця, ляжаць іх косці ў чужой зямлі. Сярод іх і мой старэйшы брат Васіль, 20-гадовы прыгажун. Сярэдні брат Мікалай загінуў на фронце. Яго імя высечана на помніку, які пастаўлены ў вёсцы Ліпнікі Драгічынскага раёна.

Гэта пісьмо я пішу, каб расказаць аб тым, як я пасля 25 гадоў упершыню ўбачыла свае родныя мясціны. Я прашу вас надаць каваць маё пісьмо, каб усе ведалі, як я правяла пяць месяцаў на Радзіме.

Пачну з таго, як я нічога не магла пазнаць: змяніліся людзі, вёскі, гарады. Напрыклад, Брэст. У горадзе шмат вялікіх, прыгожых будынкаў, многа магазінаў, у якіх усё можна купіць. У парках іграе музыка, для моладзі і старэйшых розныя забавы. Калі не хіпае дня, каб палюбавацца ўсёй гэтай прыгожцю, можна гуляць і ўначы. Не так, як у Аўстраліі, дзе цёмны час людзі бяжыць на вуліцу ці ў парк, а сядзяць за зачыненымі дзвярыма, ратуючыся ад бандытаў, якія трамаюць народ у страху.

Цяпер аб роднай вёсцы Пігасы і хутары Змень. Я прыехала ў красавіку, калі вясна ўбрала дзівоснымі кветкамі палі і лугі. Вакол нашага хутара зямля яшчэ не была ўзарана, і я спытала бацьку: «Калі вы будзеце сеяць?» Я ж помніла, як доўга і цяжка працавалі на гэтай зямлі. Спачатку аралі плугам, потым баранавалі, а сеялі ўручную. Бацька мне ў адказ: «Пакай пару дзён і ўбачыш». І сапраўды, праз некалькі дзён прыйшлі трактары, усё ўзаралі і засеялі. Хутка зазелены ўсходы, я глядзела вакол і не магла наглядзецца.

Не пазнала я і сваёй хаты. Калісці, як я помню, толькі вельмі багатыя людзі мелі свае сады. А зараз у кожнага вак хаты яблыні, ігрушы, слівы, агрэст, парэчкі — як у раі. Кападышла я да роднага дома, то падумала, што тут якія пабудавалі. А гэта ж наша хата, і ў ёй жыве стары мой бацька. Чаму гэта я пакінула такую прыгажосць, чаму 25 год жыла ўдалечыні ад Радзімы! Бацька мой сцвярджае: «Так, дачука, цяпер у нас жыццё добра стала. Каб было столькі малых як вы раслі, мы б з маткай гора не ведалі».

Ва ўсіх вёсках ёсць магазіны, а ў магазінах — прадукты розныя, цукеркі, віно, адзенне, абутак. Не так як пры Польшчы, калі за кожнай дробязцю трэба было ехаць у горад. Цяпер на месцы ўсё — і магазіны, і школа, і бібліятэка, і клуб. Не трэба хлопцам і дзяўчатам хадзіць па хатах і прасіць, каб хто пусціў на вечар. У кожным клубе баяны, гітары, кітла, ласка, бярэц, іграйце, вяселіцеся. Вось якое жыццё.

Вёскі разбудаваліся; кожны, хто хацеў, паставіў сабе новую хату, прасторную, светлую, на два ці тры пакоі. Будаўнічыя машыны выдзяляе сельсавет па танных цэнах. Ва ўсіх дам радыё, электрычнасць. У кожнага — веласіпед, а ў сям'і тры-чатыры. Амаль усе маладыя хлопцы маюць матацыкл. Людзі пехатою не ходзяць, аўтобусы ідуць ад вёскі да вёскі. За пару капеек заедзеш, куды патрэбна. А калі не хочаш і каць аўтобуса, узнімі руку, і цябе возьме любая падарожніцкая машына. Мне самой некалькі разоў даводзілася ехаць на гэтай гаснай машыне. І не толькі мяне, як гасцю, саджалі — усё і капейкі шафэр не браў. Нават жанчын на другі бок вёскі на работу падвозяць.

Яшчэ я хачу напісаць аб тых, хто, як і я, быў вывезены ў Германію, а потым вярнуўся на Радзіму. Усе жывуць шчыліва. Многія скончылі школы, інстытуты, працуюць інжынерамі, урачамі, настаўнікамі, некаторыя сталі вялікімі начальнікамі. Не тое, што мы на чужыне, — так і засталіся чорнарабочымі. Мне стала шкада сябе, я ж так добра вучылася, так любіла кніжкі. Тут, на Радзіме, я таксама стала б вучоным чалавек. Але што зробіш, маладыя гады — дурныя гады: выйшла замуж за іншаземца і з ім паехала ў Аўстралію. Пражыла там доўгія і сумныя 19 год без родных і сяброў. Толькі прыехавшы на Радзіму, першы раз адчула сябе вясёлай і шчаслівай. А цяпер у 40 год ужо не пачнеш жыццё спачатку.

Скончылася маё вялікае свята. Пахадзіла я па тых сцэнах, па якіх яшчэ з мамай хадзіла, убачыла родных. Усюды мяне так частавалі, што здаецца, за пяць месяцаў я больш гарэла і віна выпіла, чым вады за 19 год у Аўстраліі. Калі ласка, змясціце маё пісьмо ў газету. Няхай яго прачытаюць тыя, хто яшчэ верыць антысавецкай прапагандзе. А лепш хай самі пачуць і ўсё ўбачыць. І яшчэ я сардэчна дзякую ўсяму савецкаму народу за прыём, які мне быў аказаны на Радзіме.

Аўстралія.

Я. СЕРАЦІНСКА.

«БАЧУ РУСКІЯ СНЫ»

Вось яны перада мною. Цэлы стос. На канвертах адрасы. На гэтым такі: «Баранавічы, швейная фабрыка, планавы адзел». На другім — «Баранавічы, швейная фабрыка, Еўдакіі Ігнацьеўне Трэус». Але адраснік адзін і той жа — былая работніца гэтай фабрыкі Антаніна Лук'янаўна Пухонта. Зараз яна жыве і працуе ў Лондане.

На фабрыцы Пухонта працавала з 1953 года. Пачынала сакратаром-машыністкай, потым паступіла вучыцца ва Усесаюзнае завочнае тэхнікум лёгкай прамысловасці. Атрымала дыплом. Пачала працаваць эканамістам. У чэрвені мінулага года разам з сястрой і маці паехала да бацькі ў Англію. Ён ўжо даўно жыве там. У яго свой двухпавярховы дом. Думалася — так лепей: спецыяльнасць ёсць, родны бацька будзе побач, жыць будзе лягчэй. Але меркаванні не апраўдаліся. Вось радкі з пісьмаў. У кожным — адзінота, туга па радзіме, па знаёмым, па сябрах, вялікае жаданне вярнуцца дадому.

Вось першае пісьмо. Яно адрасавана работнікам планавы адзела. «Жывём мы тут ужо два тыдні, займаем у доме толькі два пакоі. Мы з Тамарай спім на першым паверсе. Першыя некалькі дзён не маглі заснуць ад шуму машын і аўтобусаў, таму што жывём мы ў самым цэнтры, адзін квартал да метро, крокаў дзесяць да прыпынку аўтобуса, паўквартала да магазінаў... Трэба шчыра сказаць, што прывыкаем мы вельмі цяжка. У асноўным не можам ужыцца з бацькам. У нас розныя паняцці, розныя звычкі, розныя патрэбы. Некалькі дзён таму назад мы ўжо амаль сабраліся ад'язджаць дадому. Зараз яшчэ не ведаю, чым усё скончыцца. Мне сняцца рускія сны. Сёння бачыла, што вярнулася дадому, прышла на сваю родную фабрыку».

А вось наступнае пісьмо: «Дзень добры, мае дарагія! Я нарэшце знайшла работу на фабрыцы медыцынскага апаратаў. У нашым цэху выпускаюць іголки для шпрыцаў. Работа вельмі працаёмкая. Трэба быць надзвычай уважлівай. Канвеер ідзе так хутка, што на момант затрымаешся і праколеш палец наскрозь. Стамляюся вельмі. Прыходжу дадому і літа-

ральна падаю. Атрымаць мне зараз работу па спецыяльнасці і думаць няма чаго.

Дарагія мае! Больш за ўсё на свеце я хачу вярнуцца дадому ў свой горад, да вас. Мне да глыбіні душы шкада свайго бацьку. Ён вельмі хворы і стары. Але ніколі мы з ім не знойдзем агульнай мовы. Гэта мне цяпер стала канчаткова зразумелым. Але покуль прыйдзеца жыць так, як жыву. Раней чым праз год наўрад ці ўдасца адсюль вырвацца.

Кастрычнікія святы будзем сустракаць у Савецкім консульстве. Мы ўжо атрымалі запрашэнне».

І яшчэ адно пісьмо. Адрасавана яно начальніку адзела працы і зарплаты фабрыкі Еўдакіі Ігнацьеўне Трэус: «Вельмі цяжка нам тут. Усё дорага. Дорага каштуе праезд на аўтобусе, метро. Дарагія медыкаменты. Хутчэй бы адсюль вырвацца дадому».

Вось, уласна кажучы, і ўсё. Зараз толькі хочацца трохі абагуліць усё сказанае.

Калісьці хадзіла многа казак пра заморскія краіны, дзе, маўляў, малочныя рэкі і кісельныя берагі. Тысячы людзей ехалі за акіяна, спадзеючыся знайсці там сваю долю. І гэта было зразумела. Дома ў іх у тыя далёкія гады нічога не было — ні зямлі, ні даху, ні хлеба. Многія з іх вярнуліся на радзіму, другія прыязджаюць цяпер.

На тую ж швейную фабрыку вярнуўся з Канады Пётр Шпак. Тры гады папрацаваў працаўшчыком і калектыў праводзіў яго на пенсію. Зараз ён вельмі рады, што старасць яго спакойна праходзіць на роднай зямлі.

У наш час вельмі нямнога знаходзіцца людзей, якія едуць шукаць шчасця ў заморскія краіны, але, як сведчыць наш артыкул, трапляюцца і такія. Яны не ведалі нягод і галечы, яны атрымалі адукацыю, мелі работу. Але ўсё гэта здавалася ім само сабой зразумелым. І толькі тады, калі такі чалавек трапляе ў капіталістычную краіну, ён адчувае, наколькі чужы для яго той лад жыцця, і рвецца дадому, у краіну, дзе чалавек — гаспадар свайго лёсу.

А. ЧАРНЯК.

«Зара», г. Брэст.

SOCIETY WITHOUT UNEMPLOYMENT

A number of recent articles in foreign publications allege that there is unemployment in the Soviet Union. The U.S NEWS AND WORLD REPORT and the French L'EXPRESS, for instance, assure their readers that communism failed to eliminate unemployment and that it affects between 2 and 3 per cent of the gainfully employed population.

Our correspondent Alexander Filippov went to NIKOLAI ZABELIN, chief labour reserve expert at the USSR State Planning Committee, and put several questions to him.

QUESTION: How would you explain the articles appearing in the foreign press on «unemployment» in our country?

ANSWER: Naturally they have nothing to do with a desire to give an objective evaluation of the employment situation in the Soviet Union. When in 1965 our country switched over to a new system of planning and economic stimulation many bourgeois economists foretold that this would lead to unemployment. In their opinion, greater labour productivity must result in sackings and some workers would be laid off.

Actual developments refute their «forecasts». As distinct from capitalism, our planned socialist economy provides opportunities for accelerated technical progress and one-hundred per cent employment of all able-bodied people. As a rule, all enterprises switched over to the new system of planning fulfil their increased quotas using their available personnel. When it is necessary to reduce the number of workers at a plant, those relieved of their jobs find employment at other factories.

QUESTION: What can you say about the numbers employed in the Soviet Union and is there any problem in finding a rational application of labour?

ANSWER: Since the volume of production increases rapidly more and more factory and office workers are required. Unemployment is out of the question. It was eliminated in 1930. We have another problem, namely, how to increase our work force from among those engaged in housework and on their private subsidiary plots.

The numerical strength of factory and office workers under Soviet power has grown over 6.4 times. Gross industrial output over the same period has gone up 73 times.

In the previous five-year plan period (1961-65) the number of factory and office workers in the Soviet economy went up by 14,900,000 (24 per cent). In 1966 there was an increase of nearly 3,000,000, bringing the total number to 79,700,000.

The average annual increment of Soviet factory and office workers is considerably greater than, say, in the United States, both in absolute numbers and in rates of growth.

The Soviet Union has achieved the highest level of employment. In 1965, 87 per cent of all able-bodied people were involved in public production or were studying. If we add those engaged in cultivating private sub-

sidary plots then the figure will be 94 per cent.

No capitalist country can equal this. For instance, in the USA in 1965 the comparable figure was only 79 per cent.

QUESTION: What are the prospects as regards rational use of labour reserves in the near future?

ANSWER: The current Five-Year Plan for national economic development envisages increasing the volume of industrial output by over 50 per cent.

To do this we have to find another 14-15 million factory and office workers. Compared with the 1965 figure their numbers will grow by 18.2-19.5 per cent.

Apart from that, the plans envisage increasing the number of full-time students from among the adult population by 30-33 per cent over the 1965 figure.

These figures show that Soviet economy is not only able to provide jobs for all young people but will have to find other sources to meet its labour needs.

Where will the manpower come from?

Further scientific and engineering progress and scientific organisation of labour will help raise labour productivity in industry and on state and collective farms and make it possible to use labour reserves more rationally and find additional reserves.

In 1965, 13 per cent of the able-bodied population, mostly women (in rural localities, in particular), were engaged in household work and in cultivating private plots.

To draw this category into public production, the country is building more creches and kindergartens, improving shopping facilities, public catering, and communal services. Plans for the development of the Soviet economy envisage large-scale mechanisation of labour-consuming processes, development of the light and the foodstuffs industries and services — mostly staffed by women.

Measures are being taken to achieve a more effective distribution of the productive forces throughout the country, taking account of the man-power resources in each area. The Directives of the 23rd Party Congress on the five-year economic development plan made special mention of the need to build new industrial enterprises in smaller cities and towns.

The USSR State Planning Committee and the Councils of Ministers of the Union Republics have compiled a list of such cities and towns.

ПЯРНАТЫЯ НАВАСЁЛЫ



Непадалёку ад шасэ Мінск—Рану раскінуліся сядзіба і зямельныя ўгоддзі птушкасаўгаса «Новы». Гаспадарка гэта нядаўна пачала прыцягваць многіх наведвальнікаў. У статку пярнатых саўгаса з'явіліся наवासёлы — страткі хатнія перапёлкі.

Амаль 300 год ва ўсходніх краінах разводзяць перапёлкаў. Іх яйкі і мяса прымяняюцца ў лячэбных мэтах пры захворваннях сэрца, язвавай хваробе, туберкулёзе, гіпертаніі, парушэнні абмену рэчываў. Увод у рацыён перапёлкіных яек паліпшае стан арганізма і павышае тонус.

У нашай краіне першая перапёлкіная ферма, дзе вытворчасць карысных перапёлкіных яек і мяса пастаўлена на прамысловую аснову, з'явілася ў Хосцінскім плодзягандным саўгасе непадалёку ад Сочы. Адсюль у саўгас «Новы» ў мінулым годзе было вывезена 300 яек. А зараз матачны статак дае ў суткі да 300—500 яек, усё пагалоўе налічвае тры тысячы перапёлкаў. З любоўю ставіцца да сваёй справы птушніца А. ДАВІДЗЕНКА, якую вы бачыце на здымку. Яна раздае іорм маладому папаўненню, якое прыбыло ў цэх дарошчвання.

ПУСТОЕ АШУКАНСТВА

Пад такім загаловам чэшская газета «Літэратурні новіны» надрукавала артыкул, у якім выкрываецца шуміха заходняй прапаганды вакол «мемуараў Алілуевай».

Чытач чакае, што даведаецца што-небудзь такое, што недаступна гісторыкам і прафесіянальным біёграфам Сталіна. Аднак кніга Алілуевай вельмі бедная такімі фактамі... Чытач павінен прадзірацца праз паводку банальнасцяў, інфармацый і фактаў, якія былі б варты ўвагі, наздвычай мала.

Ці апаляцця выдаўцам затраты? Зандаж на амерыканскім перадакладным кніжным рынку (пасля васьмі тыдняў продажу кнігі), паводле паведамленняў друку, выглядае не надта аптымістычна:

«У Беверлі Хілс кнігагандляру, які заказаў 250 экзэмпляраў, удалося прадаць 47. А мы заказалі 50. Колькі прадалі? Тры экзэмпляры! Яшчэ адзін гандляр са ста заказаных экзэмпляраў пазбавіўся толькі дваццаці. Пан Крапоткін з фірмы «Сорыбнёр» у Нью-Йорку заяўляе, што гэтыя жоўтыя кніжкі ён патрымае на складзе да каляд, а потым непраданыя

экзэмпляры верне выдаўцу. Ці не з'яўляецца гэтая кніга, пра якую трубілі на ўвесь свет, якую яшчэ некалькі тыдняў называлі найвялікшай і найдаражэйшай сенсацыяй года і якая нават еўрапейскіх выдаўцоў прывяла ў трагікамічнае ўзрушэнне, камерцыйным правалам?»

«А што іншага, уласна кажучы ёсць у дваццаці лістах Святланы, апрача: «Маё сэрца належыць татачку» (Ацэнка амерыканскага часопіса «Ньюсуік»).

«Мы чакалі, што там будзе хоць што-небудзь сур'ёзнае з палітычнага боку, але ж там пра палітыку абсалютна нічога...» (Ацэнка заходнегерманскага часопіса «Штэрн»).

Пан Геры Нанен, галоўны рэдактар гамбургскага «Штэрна», прачытаўшы кнігу Алілуевай, заявіў, што гэта была «хутчэй сустрэча з рахманым трусікам, чым з драпежніцай».

Пану Віктару Зорэз з англійскай «Гардзіан» Святланы «Дваццаць лістоў» нагадаюць «спробу самалячэння ад душэўнай хваробы».

Такім чынам «справа Алілуевай» канчаецца бясслаўна, як пустое ашуканства года. Да гэтага часу няма адказу, наколькі апаляцця бізнес з мемуарамі Святланы — як у доларах, так і, асабліва, у фактычнай палітычнай дзейнасці «лістоў». У пачатку кампаніі з мемуарамі Святланы нейкі журналіст заходняй прапаганды, нацэленай у святкаванне 50-й гадавіны Кастрычніка. У канцы гэтай кампаніі аказваецца, што мемуары — хутчэй звычайная дымавая заслона, якая выкарыстоўваецца ў вайсковых манаўрахах для імітацыі баявых выбухаў.

У велізарных цэхах Мінскага завода зборнага жалезабетону вырабляюцца калоны, фермы, перакрыцці — элементы будучых заводаў. Прадукцыя завода няспынным патокам ідзе на розныя будоўлі рэспублікі.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.



ВЫСОКАЯ ЁЗНАГАРОДА

І. КЛІМАЎ,
намеснік Старшыні Прэзідыума
Вярхоўнага Савета БССР

У другі раз за выдатныя творы літаратуры і мастацтва наша грамадства віну творчых работнікаў рэспублікі, адзначаных Дзяржаўнымі прэміямі БССР. Першае прысуджэнне прэміі, як вядома, адбылося ў 1966 годзе.

І вось новыя лаўрэаты... Праглядаючы спіс ўзнагароджаных, радуешся новым выдатным поспехам і нашых пісьменнікаў, і мастакоў, і музыкантаў, і работнікаў кінематографіі. Можна з упэўненасцю сказаць — наша нацыянальная культура на новым, больш якасным уздыме.

Дзяржаўную прэмію БССР імя Янкі Купалы атрымаў Пімен Панчанка за кнігу вершаў «Пры святле малака». Творчасць гэтага выдатнага паэта добра вядома. Некалькі дзесяткаў гадоў гучыць яго мужны, упэўнены голас. Ён заўсёды на перадавых пазіцыях нашага жыцця, разам са сваім народам, з людзьмі працы. І імяна гэта арганічная злітнасць душы паэта з душой народа дае П. Панчанку вялікія

творчыя імпульсы, жывіць яго багатую паэтычную натуру.

Вершы і паэмы П. Панчанкі адзначаны самабытнасцю, глыбокім патрыятызмам, жыццясцвярджальнасцю. Апрача таго, яны прывабліваюць навізнай формы, пошукам вострага і вобразнага мастацкага слова.

У новай сваёй кнізе «Пры святле малака» паэт значна расшырае свой творчы гарызонт, свае паэтычныя магчымасці і дае смелы прыклад узняцця праблем сучаснасці, кліча людзей на подзвіг у імя шчасця, жыцця на зямлі.

Пяро ў паэта вострае, дасціпнае. Нельга не адзначыць у сувязі з гэтым, што П. Панчанка як паэт-грамадзянін ненавідзіць усё ненатуральнае, фальшывае, што замянае нам жыццё, змагацца за нашы высокія свяшчэнныя ідэалы.

Барацьбіт за леныскую праўду жыцця, за высокую чалавечую годнасць — такім мы бачым П. Панчанку ў новай яго кнізе.

Імя Івана Шамякіна, выдатнага беларускага раманіста,

вядома шырокаму колу нашых чытачоў. Кожная яго кніга чаканца з вялікай цікавасцю і нецярплівасцю.

Безумоўна, усе прыхільнікі яго таленту з радасцю даведаюцца, што яму прысуджана Дзяржаўная прэмія БССР імя Я. Каласа за раман «Сэрца на далоні» і кнігу апавесцей «Трывожнае шчасце».

Гэтыя творы пісьменніка значаць сабой пэлы этап у яго творчай біяграфіі. З іх старонак сышлі і жывуць разам з людзьмі такія героі, як урач Яраш, журналіст Шыковіч, Зося Савіч, Пятро Шапатовіч. Яны, гэтыя вобразы і характары, атрымаліся такімі жывымі, дзейнымі і пераканаўчымі, бо раскрываюць глыбокую сутнасць новага савецкага чалавека, яго лепшыя гуманістычныя якасці.

Пісьменнік трымае заўсёды сваю руку на пульсе жыцця, імкнецца ісці ўпярэды з эпохай, з нашым імклівым часам, смела і горача становіцца на абарону прагрэсіўнага, перадавога. Яму ненавісны дэмагогі, фальш, крывадушша — усё гэта слімакае і наноснае, што,

як іржа, раз'ядае здаровую чалавечую натуру.

Кнігі І. Шамякіна, як правіла, вострасюжэтыя, чытаюцца лёгка і лёгка запамінаюцца, бо яны простыя і шчырыя, бо яны глыбока праўдзівыя. Няма сумнення, што высокая ўзнагарода натхніць пісьменніка на стварэнне яшчэ больш высокамастацкіх твораў, у якіх будзе паказан наш сучаснік на ўвесь рост, са сваім складаным псіхалагічным светам.

Дзяржаўная прэмія БССР у галіне выяўленчага мастацтва прысуджана народнаму мастаку БССР Віталію Канстанцінавічу Цвірко. На прэмію, як вядома, была выстаўлена цэлая серыя яго работ «На зямлі беларускай». Гэта палотны-пейзажы. Мы не памыліся, калі скажам, што В. Цвірко з'яўляецца адным з найцікавейшых савецкіх майстроў гэтага жанра.

В. Цвірко — пясняр роднага краю, яго красы і непаўторнай маляўнічасці, ён самааддана улюбёны ў жыццё, у яго квітненне, у яго веліч і характэр. Адсюль і прыцягальная сіла палотнаў мастака. Стаіш каля

іх, і цябе ахондзілае вялікае хваляванне — мазкі і фарбы ў В. Цвірко адухоўленыя, яны свецяцца целыняй, шчырасцю.

Родная мірная зямля... Такой яна паўстае ў палотнах «Сказ аб Палессі», «Прыпяць», «На рацэ Бяроза», «Нёман» і іншыя. Здаўляюцца дакладна, ярка і пераканаўча пакладзены штрыхі мастака. Вось чаму карціны яго глыбока эмацыянальныя, насычаныя святлом, якое ўгадваецца трапяткім, шматфарбавым.

У галіне музыкі Дзяржаўная прэмія БССР прысуджана народнаму артысту БССР Іосіфу Іосіфавічу Жыновічу — мастацкаму кіраўніку Дзяржаўнага народнага аркестра Беларускай ССР за канцэртную праграму 1964—1966 гг. і выканаўчую дзейнасць.

Біяграфія І. Жыновіча — гэта біяграфія чалавека, што адзначан вялікім талентам, які ён цалкам аддае на службу свайму народу і Радзіме. Яшчэ ў родных Арэшкавічах на пачатку 20-х гадоў загучала яго праніклівая музыка-песня. Мінула некалькі дзесяткаў гадоў.

Влажееж

ВСПОЛОШИЛИСЬ охочие до сенсаций «специалисты по русскому вопросу», антисоветчики из белоэмигрантских листов, комментаторы «Немецкой воли», «Голоса Америки» и прочая, и прочая. В ход пущен полный набор надрызных воплей о свободе, которой советские люди, оказывается, лишены. Уже строчат на Западе патетически-слезливые петиции и даже создают комитеты спасения, оказания материальной и моральной помощи...

По твердому убеждению «доброхотов», в Москве учинена грубая судебная расправа над группой молодых талантливых писателей, авторов широко известных и любимых народом произведений, бескорыстных борцов за... А вот за что, тут версии возникают самые разнообразные. Чувствуется, многоопытным комментаторам затруднительно сформулировать программу «молодых дарований». Юрий Галансков, Александр Гинзбург и Алексей Добровольский, торжественно произведенные буржуазной прессой в писатели и величаемые ею не иначе, как «видные поэты и публицисты», у себя на Родине такими пока что не значатся. Советским читателям эти имена абсолютно ничего не говорят. Поскольку ни за кем из них ни одной опубликованной строки на сегодняшний день не числится.

А шум поднялся из-за того, что все трое вместе с лаборанткой подготовительного факультета МГУ Верой Лашковой оказались недавно на скамье подсудимых. И речь тут придется вести о делах, весьма далеких от литературы.

Кто же они, представшие перед судом? Характерна фигура А. Гинзбурга. Студент-заочник первого курса архивного института, он в свои 30 с лишним лет так и не приобрел определенной

профессии. Был библиотекарем, токарем, осветителем в театре, рабочим музея, а большей частью находился на иждивении матери. Нигде подолгу не задерживался. То сам бросал работу, то его увольняли за прогулы. В тресте «Мосочиствод» рабочие потребовали убрать его из коллектива за антиобщественное поведение и нарушения трудовой дисциплины. У себя на квартире он скрывал уголовного преступника. В 1960 году за мошенничество и подделку документов был привлечен к ответственности. Два года находился в заключении. В 1964 году против него снова было возбуждено уголовное дело за подобные же неблагоприятные проступки.

Подстава Гинзбургу и остальные. А Добровольский привлекался к ответственности за расклеивку в общественных уборных листовок хулиганского содержания. Ю. Галансков также неоднократно имел дело с милицией как нарушитель общественного порядка.

Словом, по части нарушения законов у каждого из них уже накопился некоторый опыт, чего никак нельзя сказать об опыте творческом.

Таково их вчерашнее лицо. А ныне на основании статьи 70-й УК РСФСР А. Гинзбург, Ю. Галансков, А. Добровольский и В. Лашкова держат ответ за уголовные преступления, совершенные против советского народа.

Вчерашние тунеядцы сегодня обвиняются в преступной связи с белоэмигрантской организацией НТС, в передаче на Запад материалов, в которых содержится клевета на наш народ, нашу Родину, а также в машинациях, связанных с получением из-за рубежа валюты.

В зале суда тесно. Здесь присутствуют родственники обвиняемых, рабочие, служащие столицы, представители предприятий и организаций, к которым в разное время имели отноше-

ние подсудимые, журналисты...

Суд внимательно изучает факты, показания свидетелей, вещественные доказательства, заключения экспертов. Вопрос. Ответ. Оглашение документов. Шаг за шагом прослеживается история падения новоявленных геростратов.

— Мы хотели, — заявил на суде Ю. Галансков, работавший до ареста вместе с Гинзбургом в музее подсудником, — чтобы наши имена стали известны во всем мире.

Сориентировались они вполне «профессионально» — на мир доллара и провокаций. Галансков с Гинзбургом ясно представляли себе, чего ждут от них в этом мире и что надо делать, чтобы услышать слова одобрения не только из заштатных газетенок, издаваемых НТС, но и со страниц солидных еженедельников в красочных обложках.

Гинзбург, Галансков и вовлеченный в их компанию переплетчик Добровольский от абстрактных деклараций переходят к активной деятельности. Они становятся платными агентами НТС, так называемого народно-трудового союза, белоэмигрантской организации, состоящей на службе у Гитлера, а ныне находящейся в содержании у Центрального разведывательного управления США. Они собирают клеветнические материалы, порочащие советский государственный и общественный строй, накапливают их у себя, размножают, а затем тайно переправляют за рубеж с целью использования в буржуазной печати.

Но они работали не только «на вынос». Через специальных курьеров, которые приезжают в нашу страну под видом туристов, им направляли из-за рубежа НТСовскую литературу — брошюры, книги, листовки, где каждая строка пропитана ненавистью и желчью, где почти на каждой странице — призыв к террору.

Из допроса подсудимых выясняются немаловажные детали. Вот дает показания А. Добровольский.

Прокурор. Что вам известно о связях Галанскова и Гинзбурга с границей?

Добровольский. В связи с передачей мне Галансковым НТСовской литературы и шапирографа я заинтересовался, откуда он все это получил. Галансков ответил, что он имеет связь с границей с 1962 года и получил эту связь от Гинзбурга.

Прокурор. С какой организацией поддерживалась связь за границей?

Добровольский. Галансков мне говорил, что он имел связь с НТС.

При обыске у Гинзбурга, Галанскова и Добровольского были изъяты десятки полученных из-за рубежа антисоветских изданий. Среди них — программа и устав НТС, белоэмигрантская газета «Посев», выпущенная в виде восьми листовок, махрово антисоветские журналы «Наши дни», «Грани», сочинения главредов и идеологов НТС. В материалах, которые получал от хозяев Галансков и передавал Добровольскому и Гинзбургу, содержались рекомендации и наставления о формах и методах борьбы с советским строем, в том числе вооруженной борьбы, призывы к совершению террористических актов, к созданию ячеек НТС на территории Советского Союза. Страницы этих злопыхательскихopusов густо начинены такого рода заявлениями: «Уничтожение коммунистической диктатуры в России послужит началом оздоровления и обновления всего мира». Они буквально перестраивают антисоветской терминологией: «коммунистическое иго», «освобождение от коммунизма» и т. д. А ведь Гинзбург и компания, повторяю, не только оупенно внимали этим изданиям, но и всячески стремились их пропагандировать. Как показало на суде свидетельство Е. Кушев, они будто невзначай подсовывали НТСовскую продукцию незадачливым молодым людям, своим бывшим соученикам и знакомым.

В числе их была и Вера Лашкова, оказавшаяся теперь на скамье подсудимых. В свое время ее увлекла мнимая оригинальность новых знакомых. Неустойчивая по натуре, никогда по-настоящему не задумывавшаяся о своих политических взглядах, Лашкова поддавалась настроениям этой троицы, сделала соучастницей ее преступных действий. Во множестве экземпляров она перепе-

чатывает полные очернительной злобы материалы, в поисках которых с утра до вечера рыщут ее приятели. Она читает и предлагает другим поддунутую ей НТСовскую литературу. Порою у Лашковой появляются сомнения и тревога, но после заверений работодателей о том, что тут нет ничего предосудительного, и более чем щедрой оплаты постраично она быстро успокаивается. Конечно, в двадцать два года можно уже самостоятельно квалифицировать характер своей деятельности. Но эта нехитрая мысль пришла ей в голову слишком поздно.

— Я непозволительно мало думала над теми фактами, которые требовали от меня строгой оценки. Сделай я это своевременно, все могло бы сложиться иначе, — сокрушается В. Лашкова на суде.

Не умаляя серьезности вины В. Лашковой, надо тем не менее признать, что ее участие в преступной игре, затеянной пособниками НТС, было до известной степени случайным. Другое дело Гинзбург, Галансков и Добровольский. Они-то знали, на что шли. Вот почему все время соблюдали строжайшую конспирацию. В этом им помогали друзья из НТС. Они договорились с ними об условном шифре, снабдили своих подопечных специальными приспособлениями для тайнописи.

При обыске у Гинзбурга, Галанскова и Добровольского были обнаружены принадлежности шпионской экипировки — копия для тайнописи, шапирографы, инструкции, антисоветская литература, листовки. Все это при удобном случае пускали в ход. Представляют в этом смысле интерес показания подсудимой В. Лашковой.

Прокурор. Галансков вас просил отпечатать какое-нибудь зашифрованное письмо?

Лашкова. Да, я печатала для него письмо.

Прокурор. Расскажите суду, когда и при каких обстоятельствах.

Лашкова. У Галанскова, в одной копии, на папиросной бумаге. Письмо было без обращения, без адреса, во всяком случае. Письмо было несколько туманного содержания, потому что там встречались цифры. То есть шифр какой-то. Оно не было целиком зашифровано, но были зашифрованы определенные положения, слова.

Прокурор. Как примерно выглядел текст?

Лашкова. Там шла речь о каких-то 101, 102, 103 и т. д. О взаимоотношениях между ними.

Цяпер І. Жыновіч і яго творчасць — горадасць нашай нацыянальнай культуры. Дзякуючы яго намаганню і народнага аркестра, якім ён кіруе, беларуская музыка і песня займелі шырых прыхільнікаў не толькі ў Савецкай краіне, але і далёка за яе межамі. Глыбокія пазнанні ў галіне музыкі добра спалучаюцца ў І. Жыновіча з разуменнем яе нацыянальных асаблівасцей, каларыту, стылю, з выдатным майстэрствам выкарыстання ў аркестры старадаўняга народнага інструмента — цымбала.

Канцэрты Дзяржаўнага народнага аркестра БССР праходзяць заўсёды з нязменным поспехам. Высокая прафесійная музычная культура не вычэрпваецца выдатным выкананнем нацыянальных мелодый. У рэпертуары шмат твораў савецкіх кампазітараў, твораў зарубежнай і рускай класікі буйных і малых форм.

Дзяржаўную прэмію БССР 1967 года ў галіне кінематаграфіі атрымаў мастацкі фільм «Масква — Генуя» вытворчасці кінастудыі «Беларусьфільм».

Гэта таленавіты твор кінамастацтва аб першых кроках савецкай дыпламатыі на міжнароднай арэне. Фільм усгрыпят нашым глядачом з вялікай цікавасцю.

Кіналента ўваскрашае даў-

нія, незабыўныя гады. Маладой Савецкай дзяржаве, каб выжыць, каб умацавацца, быў патрэбен мір. Партыя і Ленін пасылаюць на Генуэзскую канферэнцыю сваіх лепшых дыпламатаў. Не здолеўшы перамагчы Савецкую Расію на палях бітваў, былыя ўдзельнікі Антанты вырашылі разграміць яе ў дыпламатычных баях.

Складанай і цяжкай была праца нашых дыпламатаў. Але яны смела ішлі ў бой з капіталістычнымі сіламі, самааддана адстойвалі ленінскую ідэю мірнага суіснавання народаў.

Фільм «Масква — Генуя» атрымаў поспех у значнай ступені таму, што ў аснову яго быў пакладзены добры кінасцэнарый, напісаны А. Ул. Спешневым, ён жа і рэжысёр-пастаноўшчык. Спрыяла гэтаму поспеху выдатная апэратарская работа А. А. Булінскага. У фільме прыкметна адчуваецца майстэрства і вялікі жыццёвы вопыт Ул. Ул. Корш-Сабліна і П. М. Арманда, якія ў якасці рэжысёраў прынялі ўдзел у пастаноўцы гэтага хвалючага фільма.

У заключэнне хочацца ад усяго сэрца павіншаваць новых лаўрэатаў Дзяржаўнай прэміі БССР і пажадаць ім вялікіх творчых дасягненняў у імя працвітання савецкай культуры.



П. ПАНЧАНКА

І. ШАМЯКІН

В. ЦВІРКО

І. ЖЫНОВІЧ



УЛ. КОРШ-САБЛІН

А. СПЕШНЕУ

П. АРМАНД

А. БУЛІНСКІ

Прокурор. 101 не хочет подходить к 103-му?

Лашкова. Я говорила: о взаимоотношениях между цифрами.

Прокурор. На квартире 104-го нельзя делать что-то...

Лашкова. Это то самое письмо.

На суде был установлен факт получения из-за границы добровольными лакеями НТС крупных сумм денег в американских долларах и советских рублях. Это была плата за предательство. Ю. Галансков с помощью посредников продавал валютникам доллары за рубли.

Один за другим из-за рубежа под видом туристов прибывают эмиссары НТС. Англичанин Брук, француз Филипп, гражданин ФРГ Шаффхаузер, дочь полковника царской армии Микулинская — все они торопятся разыскать Гинзбурга, Галанскова и Добровольского. Им передают пухлые письма с антисоветской литературой и очередные инструкции, чтобы получить взамен интересующую их информацию. К ним шлют из Парижа, из Стокгольма, из Гейдельберга гонимых. Их имена на первом плане в вопросах, составленных для курьеров НТС. Их, усердных собирателей фальшивок, выдают за нарождающихся титанов пера. Да как же тут не рассупониться.

Гинзбург, не разгибая спины, корпит над составлением целого сборника с клеветническими материалами. Среди них попало ему в руки «Письмо старому другу» — образец распространяемой нашими врагами примитивной антисоветской страшилки. В нем под видом рассуждений о событиях недавнего прошлого протаскиваются идеи, глубоко враждебные социализму, содержатся грубые клеветнические измышления, порочащие советский народ и нашу страну.

Вскоре из Франции прибывает посланец НТС, представившийся Генрихом. С согласия и одобрения Гинзбурга Галансков тайно передает ему собранную клевету. Журнал НТС «Грани» незамедлительно помещает полученный материал на своих страницах и ликующе сообщает читателям о крепких связях с «русским подпольем». Жадно набрасываются на подвернувшийся клубок клеветы и лихо начинают разматывать его из номера в номер реакционные газеты и журналы. В издательстве НТС «Посев» в ФРГ сборник, составленный Гинзбургом, выпускают на русском и немецком

языках. С поспешностью, не оставляющей сомнений относительно мотивов, по которым это делается, его тут же издадут во Франции и Италии. И всюду стоит: «Составитель А. Гинзбург».

А у компаньонов — новые заботы. Из фальшивок, оставшихся пока в резерве, они составляют новый сборник с претенциозным названием «Феникс». На титуле стоит: «Под редакцией Ю. Галанскова». Через оборотистого посланца НТС этот гроссбух переправляют в Париж. И снова распирает от восторга «Посев» и «Грани». Они передают полученные материалы редакциям буржуазных газет и журналов, радиостанциям, и те широко используют их в идеологической диверсии против Советского Союза.

Тут же следуют обещания знакомить широкую публику с «новинками» сразу же по мере их поступления. Но по независимым от господ издателей и комментаторов причинам в уже сверстанные планы срочно пришлось вносить поправки. Вместо анонсированных приветов последовало сообщение об аресте предприимчивых искателей славы.

ВПРОЧЕМ, уныние было недолгим. Как никак и такой оборот — тоже сенсация. Появилась реальная возможность еще раз поднять шумиху в защиту «писателей, ставших жертвами произвола». И карусель клеветы, фантастических измышлений завертелась в обратную сторону с новой силой.

К сожалению, массированная дезинформация нередко делает свое дело. Если на эту приманку попались даже такие знаменитости, как лауреат Нобелевской премии Франсуа Мариа, известный актер Жан-Луи Барро и Франсуаза Саган, то что же тогда говорить о простаках, не слишком искусственных в подобного рода делах. Именно такая неуклюжесть и рискованная безответственность сыграли прескверную шутку с молодым венесуэльцем Николасом Брокс Соколовым, прибывшим из Гренобля в Советский Союз в декабре прошлого года.

Этот совсем еще юный белорусский парень, неплохо говорящий по-русски, перед туристской поездкой в нашу страну прослушал доклад некоего Михаила Славинского, целиком посвященный «проблемам» развития в СССР подпольной и нелегально вывозимой литературы. Николас, недавно приехавший во Францию из Венесуэлы, не мог знать, что перед ним опытный и хитрый политикан, основная специальность

которого — клевета и диверсии против Советской страны и ее народа. В свое время Славинский возглавлял во Франции антисоветскую молодежную организацию «Молодая Россия», работал в НТСовском центре во Франкфурте-на-Майне (ФРГ), действовал во главе оперативной группы по организации провокаций против советских граждан на Всемирной выставке в Брюсселе, занимался подготовкой враждебных акций накануне Всемирного фестиваля молодежи и студентов в Вене... В настоящее время он член руководства НТС. Весьма примечательно, что этот специалист по провокациям и диверсиям, сменив квалификацию, занимается теперь так называемой подпольной литературой. Славинский вдохновенно и долго вещал о Гинзбурге, Галанскове и Добровольском, ныне попавших в беду.

После такой обработки и удалось уговорить Николаса оказать маленькую услугу страждущим «литераторам». Брокс Соколов охотно взялся выполнить поручение и надел на себя потайной пояс со спрятанными в нем пакетами, которые надлежало передать в Москве «определенному лицу».

Я был в зале суда, когда Брокс Соколов в качестве свидетеля давал показания по делу Гинзбурга, Галанскова, Добровольского и Лашковой. Волнуясь, переходя с русского на испанский, он сказал:

— Я напоминаю, что во время «лекции» Славинского я считал, что Гинзбург, Добровольский, Галансков — писатели. В газетах во Франции о них сообщали, как о писателях. Поэтому я считал, что они молодые писатели и заключены в тюрьму, что с ними поступили несправедливо... Человек, с которым мне нужно было встретиться в Москве, — это тоже, как мне сказали, один человек, который мог бы оказать помощь тем, которые находятся здесь арестованными. Но сейчас я вижу, что меня обманули и обманули два раза. Один раз, когда мне сказали, что это писатели и поэтому их судят. Я же вижу не писателей. Здесь судят уголовников за связи с НТС. С другой стороны, мне говорили, что в этих пакетах находятся только материалы, которые могли бы оказать мне помощь. Когда меня задержали, то оказалось, что там находилось не то, что мне сказали.

Да, в пакетах оказалось совсем не то, что думал Николас. На суде было продемонстрировано их содержимое. Деньги, предназначенные отнюдь не

для благотворительных целей. Шапирограф и пачка копирки для тайнописи, точно такие же, как и те, что были в свое время вручены другими эмиссарами Галанскову. Листовки с антисоветскими призывами наподобие тех, что распространяли Гинзбург и его приятели. Знакомый набор! А в пяти конвертах, которые Брокс Соколов должен был опустить в почтовый ящик, находились увеличенные фотографии подсудимых с краткой текстовой на обороте, заканчивавшейся грозным требованием немедленного их освобождения.

Думается, признания Брокса Соколова, его заявление и обвинения у него вещественные доказательства тоже будут способствовать некоторому отрезвлению тех, кто поддался на Западе ажиотажу, взвинченному средствами пропаганды. Пора бы уже и опомниться и трезво взглянуть на результаты процесса, которые поучительны в большей степени, чем это может показаться с первого взгляда. Поучительны прежде всего тем, что убедительно и четко отвечают на все поставленные в связи с этим судебным делом вопросы.

МАСТЕРА искажения истины, а заодно с ними те, кто не дал себе труда задуматься над случившимся, сядут представлять Гинзбурга, Галанскова и Добровольского этими кроткими созданиями, которые в худшем случае просто не ведали, что творят. И тут же следуют пространные рассуждения о необходимости скидки на молодость, о неизбежных заблуждениях юности. Полноте, господа! Речь ведь идет не о детских шалостях. И не о баловстве пером только что выпорхнувших из-под родительской опеки юнцов. Люди, представшие перед судом, уже далеко не отроки. Одному за тридцать, двум другим — около того. Галансков успел уже дважды жениться. У Добровольского сын давно играет в футбол. Любителям списывать на молодость любые грехи и мерзости пора бы понять, что их позиция, порочная в принципе, в данном случае вообще несостоятельна. Невинные агнцы с расчетливостью бывалых купцов вели счет причитающимся «наградным» и с хитроумием рецидивистов соблюдают глухую конспирацию. Странная выходит диалектика.

Добровольский и Лашкова признали свою вину и поведали обо всем суду, что, кстати говоря, и было учтено при определении им меры наказания. Гинзбург же и Галансков, даже вконец припертые к стенке показаниями свидетелей и ве-

щественными уликами, всячески продолжали извиваться, юлить, выкидывать неожиданные колени. Так, оба вдруг заявили, что сделанные ими в содружестве с враждебной нашему народу организацией НТС они не считают антисоветской деятельностью.

Помните, о чем речь? Как же назвать тогда оплевывание исподтишка своей страны, торговлю достоинством советского человека, как же назвать тогда предательство и подлость?

И еще там, в зале судебного заседания, подумалось вот о чем. О наглой, беспардонной спекуляции на интересе, естественном уважении к литературе, на доверии к личности писателя, издавна сложившемся в нашей стране. Ведь неспроста же протискивавшиеся в знаменитость Гинзбург и Галансков страсть как хотели прослыть литераторами. В этом был далеко идущий расчет. Кто-то, а они-то уж знали: каким бы ни оказался суровым приговор, скажем, фарцовщикам, валютчикам или шпионам, кроме одобрения, иных эмоций ни от кого не жди. А вот ампула литератора, преследуемого за убеждения, — это уже совсем другое. Тут, ежели предварительно хорошо пошуметь («Караул! Ущемляют свободу творчества!»), то, глядишь, не только обыватель встрепенется, но и посодлинее человек проглотит приманку, сочувствие выразит...

Их именовали «литераторами». Когда же выяснилось, что это ампула подсудимым явно не подошла, их переквалифицировали в «московские интеллигенты». Очень «интеллектуальная» перетасовка, очень сообразительные шулера!

Преступная деятельность Гинзбурга, Галанскова, Добровольского и Лашковой полностью изобличена. Их вина неопровержимо доказана показаниями большого числа свидетелей, многочисленными документами, вещественными уликами, авторитетными заключениями экспертов. Учитывая личность обвиняемых, степень их искренности и раскаяния, а также ряд других принципиально важных обстоятельств, Московский городской суд приговорил Ю. Галанскова к семи годам лишения свободы, его соучастников по преступным действиям А. Гинзбурга — к пяти, А. Добровольского — к двум и В. Лашкову — к одному году лишения свободы. Присутствовавшие в зале москвичи встретили приговор суда аплодисментами, возгласами одобрения.

Ф. ОВЧАРЕНКО.

СКУЛЬПТАР

Брыгадзіру такелажні-
кай Нафтабуда Івану
ЧАРНЕНКУ.

Метал кусае рукі,
як сабака.
Метал дрыжыць
у студзені застуджаны,
За тройчы прамарожаным
баракам,
На тройчы прамарожанай
калюжыне.
А ранкам прыпаўзае аўтакран,
Бярэ метал заснежаны за каран
І акупае ў сіні акіяна
Электразварак.
Сякуць метал упарта
электроды,
Аж іскры рассыпаюцца з-пад
дзюбаў.
Як з пластыліну, карпусы
завада
Вылепліваюцца з металу
грубага.
А стомлена насупіў вечар
бровы,
Завяе пачынае скавытаць,
І чуе зваршчык ад прараба
словы:
— Ідзі, Канёнкаў.
Час адпачываць.
І хлопца абдымае сіні сон,
Усю ноч маланкі сняцца
агнявыя...
Так, сапраўды, выдатны
скульптар ён —
Вунь узняліся карпусы якія!

Юрась СВІРКА

Месяц вішняку нарэзаў вязку,
Доўга рэзаў, вышчарбіў лязо.
Мама спіць.
І з ёй заснулі казкі,
Пераказаныя тысячу разоў.

З грубкі цягне паленай
бяростай
І духмянай цеплынёй лясцоў.
І жыццё такім здаецца
простым
І спакойным,
Як матулін сон.

Я не знаю,
Што ёй будзе сніцца —
Можа ніва, можа ранняя вясна,
Можа пад ракітаю крыніца...
Толькі б не апошняе вайна.

Пятрусь БРОўКА

А ўсё яно ідзе з малага:
Ад жалуда магутны дуб,
З квадрата шырачэзны пляц,
Ад беражна высозны зруб,
З цагляны першае — палац.
Ад першае маны — пляткар.
Ад ніткі першае — дыван,
Ад іскры першае — пажар,
Ад слова першага — раман,
Ад кроку — далечы шляхоў,
З пагляду першага — любоў.

Недарэчнасць: памляць балба-
туна ўшанавалі маўчаннем.

Што велічыні бываюць бяс-
конца малымі, сведчыць не
толькі матэматыка.

З таго свету гэты свет паві-
нен здавацца тым светам.

Звышзвычайны: нічога не ад-
кідвае, нават цень.

Страшна не пастарэць, а за-
старэць.

Апошняе слова часта застаец-
ца за тым, хто яго не гаво-
рыць.

Перад безданню заўсёды
больш ахвотнікаў уступіць да-
рогу.

Малпа стала чалавекам, калі
пачала хадзіць на задніх лап-
ках.

Сяў вечнае з перапынкі
на абед.
Праўда ўспывае і як тапель-
ніца.

Шостым пачуццём адчуваў
сябе на сёмым небе.

Згаджаўся ісці ў нагу з ча-
сам, але не пешшу.

У рамках добра адчуваюць
сябе толькі партрэты.

Час цячэ і пры пераліванні з
пустога ў парожняе.

Марцін КОУЗКІ.

Янка СІПАКОУ

трэба. Босенькі, голенькі — без усялякага «цяжару». А на ву-
ліцы холад, дождж, вецер. А цяпер дык «замучылі» дзяцей. Па-
навыдумлялі нейкіх чаравікаў і кожны дзень мучаць імі — абу-
вацца прымушаюць. І вучобу нейкую выдумалі. Сядзіць такі
смаркач, якому сама за свіннямі глядзець, і цягне сабе на ўвесь
клас: «А-а... Б-э...»

А, думаецца, лёгка нашым работніцам ды свінаркам? Не, я не
кіраваць дзяржаваю цяжка. Праўда для іх — справа звычайная. А вось
кіраваць дзяржаваю цяжка. Праўда, за час Савецкай улады яны
ўжо і гэтак навучыліся. І кіруюць. Цяпер ужо што! А вось ран-
ней яшчэ цяжэй было, калі толькі крыжыкамі ўмелі яны рас-
пісвацца. І то кіравалі...

Вось так і жывуць нашы людзі. Пажнуць, пакосяць, ля станка
ці на будоўлі пазавіваюцца, а пасля і на курорт. Вось гэта, му-
сіць, самая цяжкая работа для іх. Па-праўдзе, цяжка цэлы ме-
сяц на сонцы вылежаць, нічога не робячы. Пасля гэтага некато-
рыя нават гультаям ды дармаедам спачываць пачынаюць: ах, вы,
бедныя, ах, вы, пакутнікі, а хто ж вас на такія пакуты асу-
дзіў! І ніяк не вераць, што гэта па сваёй волі можна нічога не
рабіць.

Бачыце, «цяжка» жыць у нашай краіне? Чэснае слова, цяжка.
Але я за такое цяжкае жыццё. Ад яго зусім лёгка становіцца на
сэрцы. Па-веснавому лёгка. Тым больш, што сёння буяе навокал
пяцідзсятая чырвоная Кастрычніцкая вясна.

Чэснае святочнае, лёгка!

Вясна ў вясень

Дык вось і зноў мы дачакаліся вясны. Шумлівай, радаснай...
Што, не верыце? Кажыце, што вясны восенню не бывае? Бывае,
дарагія! Чэснае святочнае слова, бывае. Нават з вясновымі ла-
стаўкамі. Я кажу пра нашы касмічныя караблі.

І вуліцы, і дрэвы зноў апрануліся. Праўда, не ў зялёнае, а ў
чырвонае. У чырвоныя сцягі. Бо ў нашай Кастрычніцкай вясне
пераважаюць не зялёныя, а чырвоныя колеры. Зялёнымі стано-
вяцца, наадварот, твары нашых ворагаў. Слабенькі квонькі
дзядок, як дзве кроплі вады падобны на самога дзядзю Сэма,
пакашлівае і рыпіць:

— Ага, я ж казаў, што ён доўга не пражыве!

Гэта ён пра наш савецкі лад. Пяцьдзсят год так рыпіць. І
пяцьдзсят год не хоча павярнуцца да нас тварам: зірнуць, як
мы жывём. А калі можа і паварочваецца, дык усё роўна вочы
заплюшчвае, і зноў рыпіць.

Часам і ў нас знойдзецца сякі-такі недаверак. Глядзіць ён на
нашы поспехі заплюшчыўшы вочы і ные:

— Цяпер не тое. Вось раней — лягчэй было...

Сапраўды, раней зусім «лёгка» было жыць. Узяў торбу за пле-
чы і пайшоў па кусках. Лёгенька сабе, хораша. І назад — так-
сама ўлегчы (паны дужа не надораць!)

А цяпер прывязуць табе восенню машыну хлеба, а ты надры-
вайся: выгружай. Ды і паспрабуй за зіму яго з'есці — засека і
для новага ўраджаю патрэбны. Во, гэта сапраўды «цяжка»!

Ці, скажам, дзеці. Іх цяпер аж шкада, бедных. Раней што —
пугу ў рукі і пайшоў сабе за свіннямі. І ніякай вучобы табе не

ЗІМОВЫЯ ЭЦЮДЫ

Фота В. БАРАНОЎСКАГА
і М. МІНКОВІЧА.



ЦІКАВА ВЕДАЦЬ

ТУТ ПРАХОДЗІУ
ГАНДЛЕВЫ ШЛЯХ

Вучаніца другога класа 15-й
брэсцкай школы Іра Шыхава
гуляла ў двары дома. Ля вала
зямлі, вырытай экскаватарам,
яна падняла з няроўнымі края-
мі манетку. На адным баку яе
дзяўчынка ўбачыла мужчынскі
профіль: галаву, увенчаную
лаўровым вянком, а вакол ла-
цінскія літары; на адваротным
баку — фігуру жанчыны з ка-
п'ём.

Сваю знаходку Іра перадала
абласнаму краязнаўчаму му-
зею. Навуковыя супрацоўнікі
ўстанавілі, што знойдзены се-
стэрцый імператара Гардыяна,
які кіраваў Рымскай імперыяй
з 225 па 244 гады нашай эры.
Яго профіль адчаканены на
меднай манеце. На адваротным
баку — малюнак багіні перамо-
гі Вікторыі.

Манета, знойдзеная паблізу
стараго рэчышча Мухаўца,
сведчыць аб тым, што ў далё-
кія часы тут праходзіў гандле-
вы шлях.

ВЫРАТАВАЛЬНІК—
ТАНКЕР «КАСТРАМА»

У раёне Канарскіх астравоў
танкер «Кастрама» сустрэў
дрэйфуючы паруснік, з якога
падавалі сігнал бедства. На
шхуне «Катамаран» англійскі
пісьменнік-падарожнік Фрэнк
Брэнтан больш ста дзён знахо-
дзіўся ў плаванні. Штармавыя
вятры збілі шхуну з курсу.
Скончылася харчаванне, на зы-
ходзе была прэсная вада. Са-
вецкі танкер даставіў падарож-
ніка ў бліжэйшы порт Марока.

НАРАДЖЭННЕ ВОЗЕРА

Пад Сочы, у двух кіламет-
рах ад горнага паселішча
Кепша, скалы, якія здаваліся
нерухомымі, раптам заварушы-
ліся. Мёртвая цішыня змяніла-
ся грукатам. Здавалася, што ў
цясніне пачалася артылерый-
ская кананіда. Прычынай гор-
нага абвалу паслужыў шмат-
векавы працэс выветрывання і
вымывання горных парод.

На наступны дзень Сочы ад-
чулі лёгкае ўздрыгванне гле-
бы: сейсмічная станцыя зарэ-
гістравала мясцовае землетра-

сёння сілай 3—4 балы. Гэтага
было дастаткова для новага
абвалу ў гарах.

Велізарная глыба вагой у
сотню тон перагарадзіла ім-
клівую раку Мзымту. З Сочы
на месца здарэння тэрмінова
выехала спецыяльная камісія.
Яна і была «першаадкрываль-
ніцай» надзвычай прыгожага
возера, якое ўзнікла сярод гор.
Яго даўжыня 2 кіламетры,
шырыня ад 100 да 300 метраў,
глыбіня да 19. У абход выра-
шана пракласці шасэ. Так на-
радзілася новае возера, сяс-
тра праслаўленай Рыцы.

АРЛЫ АТАКУЮЦЬ
ВЕРТАЛЕТ

У гарах Цянь-Шань на вер-
талет «МІ-1» нечакана напалі
гіганцкія арлы. Два беркуты
атакавалі пяцітонную металі-
чную птушку, калі яна ўварва-
лася ў іх уладанні.

Напад арлоў быў падобны
на атаку знішчальнікаў, рас-
казвае камандзір верталёта,
былы ваенны лётчык Георгій
Шэвердзяеў. За лічаныя се-
кунды, калі адзін з беркутаў,
склаўшы крылы і выпусціўшы
кіпцюры, пайшоў у піке на
верталёт, вопытны пілот зу-
сім інстынктыўна нахіліў ма-
шыну. У тое ж імгненне дра-
лежнік слізгануў уздоўж плос-
касці нясулага вінта. Калі б
арол трапіў у «нажніцы» він-
та, няшчасце было б немінучым,

ДРОБНЫ КАЛІБР

Клопат песіміста: сонца і
праз цёмныя акуллары здаецца
ружовым.

Плётка кошак: гара нарадзі-
ла мыш.

Ахілес быў пераможаны, калі
душа ў яго апынулася ў пят-
ках.

Каб з'есці пуд солі з жонкаю,
яму хапіла мядовага месяца.

— І што гэта людзі знахо-
дзяць у голай праўдзе? —
здзіўлялася нічым не прыкры-
тая хлусня.

Мемуарыст снадзіўся на
адзіноту: сярод далёкіх ён не
заўважыў блізкіх, а сярод
блізкіх — недалёкіх.

Лечаць сардэчную недастат-
ковасць, а як быць з недастат-
ковай сардэчнасцю?

Прызапашваў лямпы дзённа-
га святла: на чорны дзень.

Модны нумар на эстрадзе:
песня без слоў у выкананні
спявачкі без голасу.

Нішто не будуць так фун-
даментальна, як паветраныя
замкі.

Апраўдваўся: мой камень за
пазухай сагрэты сэрцам.

Самая кароткая памяць у
вечнасці.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77

ТЭЛЕФОНЫ:

6-19-31, 6-97-92, 6-18-88, 3-15-15.